ПЕРЕДНЕ СЛІВЦЕ.

Випускаючи в сьвіт отсю антольоґію, мушу сказати про неї кілька слів.

Вже від кількох літ збирав я поезиї друковані в поодиноких книжках та журналах які були писані і відносять ся тільки до Шевченка. Переглянувши однак усі матеріяли побачив я, що вони дійшли до величезних розмірів.

Зразу думав я видати повний збірник цих поезий, щоби тим улекшити працю критикови, який ме писати студію „Шевченко в українській поезиї", але відтак змінив я плян поперше тому, що у мене не було змоги видати так великої книжки, по друге із за браку деяких книжок та періодичних видань, які вже давно є бібліоґрафічною рідкістю, та яких годі дістати в публичних та приватних бібліотеках, із за чого бракує декільки віршів, а виданнє було би в такім случаю вже неповне, по трете менї хотіло ся, щоби книжка була приступна як найширшим кругам нашої укрїнської суспільности. І тому друкую тільки вибір поезий „На вічну память Тарасови Шевченкови.

Антольоґію старав ся я упорядкувати по можности хронольоґічно; о скільки це

мені вдало ся, хай судять самі читачі.

Мені здається ся, що не одна людина читаючи ту книжку, чи то в глухому закуткови України, чи в гамірному місті, чи в далекій чужині — стрепенеть ся серцем, полетить думкою над береги Дніпра, де на горі стоїть з зелізним хрестом могила, поклонить ся тіням безсмертного Ґенія-кобзаря і тремтячими устами ме шептати за поетом:

Великий Тарасе, кобзарю наш рідний,
Ах, ти був щасливий! Ти син України!
Ти терпів за неї, за люд її бідний...
Честь души великій, поклін твоїй тіни!

Львів, в серпни 1910.

Володимир Сурпанівський.

АЛЕКСАНДЕР АФАНАСІЄВ.

Шевченкові.

Гарно твоя кобза грає,
Любий мій земляче:
Вона голосно сьпіває,
Голосно і плаче.
І сопілкою голосе,
Бурею лютує,
І чогось у Бога просе
І чогось сумує!
Ні, не люди тебе вчили —
Мабуть, сама доля
Степ, та небо, та могили,
Та широка воля!
Мабуть часто думка жвава
Труни розкривала,
І козацька давня слава
Як сонечко сяла...
І вставали з домовини,
Закуті в кайдани,
Вірні діти України —
Козаки й гетьмани;
І святі кістки білїли
Спалених в Варшаві,
І могили кровавили
Прадїди безглаві.

Мабуть ти учивсь сьпівати
На руїнах Січі,
Де ще рідна наша мати
Зазирає в вічі.

Де та мати просе
Кожду душу щиру,
Хто по сьвіту кобзу несе,
Щоб сьпівали миру.

Про козацтво незабутнє,
Вірне, стародавнє,
Про життє козацьке, смутне —
Смутне, але славне.

Знаю-ж, братїку рідненький,
Як учивсь ти грати:
Ти послухав тиї неньки,
Тай став нам сьпівати.

На могилї Тараса Шевченка.

Не в степу, не на могилї,
Над Днїпром широким
Ти заснув єси, Кобзарю,
Вічним сном глубоким.

Над Невою, під снїгами,
При похмурім сонцї,
Ти поляг єси, мій друже,
В чужій сторононьцї.

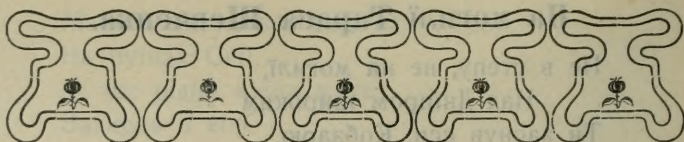
У головах не посадять
Червону калину,
Не привіта соловейко
Твою домовину.

Не закує і зазуля
Денебудь в куточку,
У цвитучім, та пахучім,
Вишневім садочку.

Круг тебе чужа чужина
Та не чужі люде
Є кому тебе оплакать,
Є — і завше буде.

Поколїнє поколїню
Об тобі розкаже,
І твоя, кобзарю, слава,
Не вмре, не поляже!

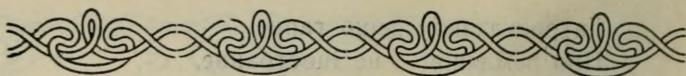
ВІКТОР ЗАБІЛА.

Посланіє Таросові Шевченкові.

За що ти лаєш ся, Тарасу?
Що не знайшов в Борзні припасу,
Якого ти бажав!
Сам ти такий, як мене лаєш!
За що? ти може спитаєш?
За те, що в хутір не забіг!
Якогось жида віз з собою,
Мерзенного і з бородою
І через те мене минув.
Який же ти земляк, який писака!
Неначе гнав тебе собака —
Боявся день подарувать,
Щоб побуть у мене в хаті,
Щоб пісень в місті засьпівати,
Якії серце нам гризуть,
Щоб на бандурі забринчали,
А циганчата б танцювали
Хочаби вже з лихом по полам!
Я радби був тобі як брату!
Якби забіг до мене в хату,
Неначе б сваху шанував!
В мене худоби дуже мало:
Да ще б найшли горілку, сало —
І зїли б трошки й запили.

Да розказавби дещо гарне
Про земляків — не іностранне,
Бо я до язиків не вдавсь.
Дак ні! Зазнав ся, бач з панами,
З писаками, з богатирями,
А земляка дак і забув!
Бодай тобі за сюю штуку
Послали відьми тую муку —
Послухай, зараз і скажу:
Борщу, варенників, ковбас, ситівки,
Сикоги, чихоні, скубрійки
З пів щоб не коштував!
Щоб цілий день не пив горілки,
Не довелось щоб і наливки
Ковтнуть хоч раз оден на сьміх!
Да щоб приснилась бужанина,
Вюни, лоскирка і свинина.
З сметаною да із хрінком
Оттії „щы“ щоб їв ти руські,
Оттії соуси французькі,
Що тільки в животі бурчать!
Лютую я на тебе, дуже!
Тобі, так може і байдуже,
Мене ж за серце зачепив.

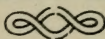

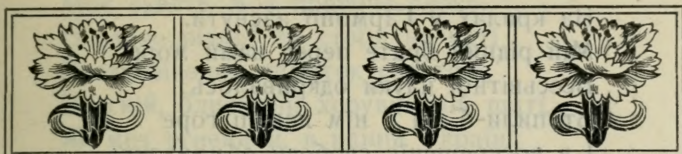
АНТІН СОВА.

До брата Т. Шевченка.

Поете-пророче, і сину народний
Ти гордий, достойний, бо ти благородний
Бо сьвіжеє листя лаврове навколо
Вінком оточає горде твоє чоло,
Вінок твій безсмертний, вінок незрадливий
Як сьпів твій всесьвітний, широкий, думливий
Два страдних вінки ти одержав від слави,
Обидва чудові — обидва криваві,
Бо в праці не слави ти вік добивав ся,
А в стогін братерський ти серцем вслухав ся,
Бо їм навіть стогін в устах замикають
Гріхом та злочиньством його уважають,
Ти-ж одгуком став ся братерської муки,
Луною відбив ти пригнічені згуки;
Болів ти над ними, слїзми умивав ся,
Поки з твого серця той сьпів виливав ся,
Та Дух з високости хранив тебе всюди
Із мук визволяв він замучені груди.
Журливий поете! Слово чудо дїє!
Як божого сонця нїхто не закриє,
Коли воно зійде і стане сіяти,
Так слова тирани не можуть сховати,
Бо сонце і слово суть божа основа—
Поети-пророки святителї слова.
Як промінь від сонця сяє біля грота,
Де холоду повно, туман і темнота,
Так сяє свободи хвилина святая,
Коли люд поетів на сьіт нарождає.

Переклав з польського
М. ШКОЛИЧЕНКО.

ПАНТАЛЕЙМОН КУЛІШ.

До Шевченка.

Тарасе, спогадай, як ти за нами
Хотїв летїть у вирей по мòрозу,
Де вольна мати з вольними синами
І дочками пахучу щипле розу,
Любови цьвіт, знаменування миле
Блаженного життя на високостях,
Лестивий цьвіт, як щастє легкокриле,
Як син про вірну дружбу в молодостях.
Втїшають ся, свободою щасливі;
Блищать над ними небеса безхмарні;
Сияють у сріблї та в золотї ниви;
Понад пашнею китяхи янтарні.
Знудивши ся житьтєм своїм мертвецьким,
Жадали ми у вирей полетїти,
Де мертвий камінь під різцем мистецьким
Встає живий, щоб віковічно жити;
Де полотно пензльоване сьпіває
Очам про всї дива краси таємні,
І висшу лїпому небес являє
І тартара страшилища підземні:
Де нас музика до небес возносить
І хори ангельські дає нам чути...
Восхищене серденько смерти просить —

На крилах у Гармонії заснути.
Мій рідний брате перед нами море
Всесьвітної науки одкривалось:
Втопили-б ми у нім неволї горе
І в воскрешенїє свободи обмивались.
Втопили-б ми в тім морі всю мороку
Яка нам з-малку голови морочить,
І тягне нас од Заходу к Востоку,
І азіяцтво нам вічне пророчить.
Лиха нам доля, брате, не судила
Свої снїги на рози проміняти,
І душу, що неволя придавила,
В сцїлющих нуртах волї обновляти,
За нами темрява північня вгналась;
У всеоружжі деспоцтва слїпого,
І люба мрія як мираж розпалась
Від подиху московства навісного,
Ще небуло Овидїя и не буде,
Яким ти ставсь над мертвенним Аралом;
Таких пекельних нот не чули люде,
Які на серцї в тебе зьвірство брало.
Ти десять лїт з душею розлучав ся,
Співав, мов соловей в кошечих лапах,
Живий твій розум скристалїзував ся,
Твій дух поник на каторжних етапах...
Заголосили по тобі Харити
І Україну сонну розбудили,
Устала мати: „Дїти мої, дїти!
Тепер на віки ми посиротїли.
Ой лелечко, мій дрібязок убогий!
Москва'б вас буде потирати руки;
Поставить очи против вас як роги;
Чого не знав дїд, знати муть унуки!!
„Нї!“ обізвеш ся з над Днїпра, кобзарю,
„Сьвіт не побачить Батия нового.
Перепят встане на тебе, Москалю,

Моє сьвяте, моє пророче слово.
О слово рідне! ти стоїш на чатї
Предковікових памяток сьвятинї,
В яснїй, блискучій херувимскій шатї,
Як меч огненний, в нашій Українї.
Грішив я тяжко, як син народу
І вихованець олухів письменних,
Що, в нас укравши, вкинули у воду
Ключ розуміння, задумів спасенних,
Та що скував я меч сей обоюдний,
Тим од гніва Премудрости спасу ся,
Воскресну чистий у великдень чудний,
І о спасеннї людськіи звеселю ся.

Брату Тарасові на той сьвіт.

(замість епилога до поеми „НАСТУСЯ“)

У пахарській хаті
Україна мати
Обох нас родила;
У чистому полї
На одному лонї
Обох нас пестила:
Однакові піснї
Обом нам сьпівала,
На єдине дїло
Обох споряжала.
Розійшлись ми різно
Дїтьми молодими,
Зустріли ся пізно
Між людьми чужими.
Вкупі працювати
Брат із братом брав ся.
Що одна в нас мати,
Ти не догадав ся.
Братав ся з чужими.
Радив ся з чужими,
Гордував словами
Щирими моїми
І на той сьвіт вибравсь
Із семї чужої...
Зоставсь я без Тебе
Круглим сиротою.

Що-ж менї чинити?
Як у сьвітї жити,
Щоб душі живої
Не занапастити?

Чи мені по Тобі
Сумом сумовати,
Чи твою роботу
Взяти докінчати?
Докінчаю, брате,
Не загину марне, —
Втїшу Україну
Матїр безталанну
Усьміхнеть ся, брате
Заплакана Мати,
І любо їй буде
Дїтей спогадати:
„Різно дїти, різно
В сьвітї пробували,
Та єдину душу
У двох вони мали.
Різно дїти, різно
По сьвіту блудили
Та на одно дїло
Душу положили.“

На двадцяті роковини великого похорону.

Поражу пастыря, и разыйдут-
ся овцы. (Марка XIV, 27).

Поховали — закопали
  У могилу силу;
Пишним лавром іскрасили
  Дорогу могилу.
Не так лавром іскрасили,
  Як слїзми зросили,
Що не стало на Вкраїні
  Віщової сили.
То була спасенна сила,
  Що взяла могила,
Щиру правду проявила,
  Очи нам одкрила,
Крізь туман письменства клятий
  Зирно прозирнула,
І з занедбаної хати
  Сяєвом сяйнула.
І, як древле серед ночи
  Ясла возсияли,
Так людські незрячі очи
  Сьвіт во тьмі вбачали.
І як древле страх великий
  Обуяв мамону,
Став лякатись мотлох дикий
  За царську корону.
І, як древле пролила ся
  Чиста кров пророча,
В осяйну главу впила ся
  Відьма потороча.
Упилась нудьгою в розум,
  Жизнь із серця ссала,
І полуночним морозом
  Цьвіт наш побивала,

Люта відьмо поторочо
  Божество ехидних!!
Ти нас мороком морочиш,
  Бідолах незгідних!
Заморочивши, рикєш
  Про царську державу,
І химерами лякаєш
  Нашу душу мляву.
Низько, низько похилились,
  Будем ще хилитись,
У неволї, лихій долї
  Нарізно різнитись.

З того сьвіту.

ВАРООЛОМЕЄВІ ШЕВЧЕНКОВІ.

Не хотїли паньскі дїти
Мою воленьку вволити, —
Щоб мене там поховали,
Де б одраду серце мало,
Де б мучене моє тїло
Тихо тлїло, не болїло,
Де б моя душа убога
Злинула колись до Бога,
І прохав я, і благав я,
І на кобзї вигравав я, —
Шкода співу кобзарського!
Шкода слова козацького!
Не хотїли паненята
Послухати мого брата,
Щоб менї почет вчинити —
Китайкою мари вкрити,
Червоною китайкою, —
Заслугою козацькою.
І прохав він, і благав він,
І холопством дорікав він:
Занедбали паненята
Доріканьня мого брата!
Не хотїли. та вчинили —
Китайкокою труну вкрили,
Та й вислали до могили,
Де співав я сумовав я,
З Днїпром-братом розмовляв я.
Не хотїли, та вчинили —
Спочиваю на могилї,
Паненятам на досаду,
Товариству на одраду,
Українї на пораду.
Спочиваю, дожидаю,
Долї-волї виглядаю...
Годї, братья, сумовати:
Ще не вмерла наша Мати!

Де Тараса за річку Ахерон.

Недоспів твій доспівую, мій брате...
Наслїдьдє дороге, клейнотами багате,
Лишив єси менї в твоїй тридцятострунній,
В твоїй поезії високій, многодумній,
Дуброві запашній, широкошумній.

Тарасе! попроси там Аполлона,
Нехай зупинить він легкий каюк Харона,
Щоб довго не возив на той бік Ахерона
Народу без путя без чести і закона,
Що з вовчого на сьвіт приходить лона.

Нехай по сонних берегах блукає,
Про ледарство своє ледаче споминає.
На предків і батьків за брехнї нарікає,
Тяжкі гріхи свої й паскудство проклинає
І суду сто столїтів дожидає!

Кому ж я передам, коханий брате,
Твоє добро сьвяте, над всї скарби богате?
Собакам, чи вовкам чи людям безголовим,
Тим язикам лихим, калїкам кривомовим,
Письменникам слїпим і пустословим?

До Тараса на небеса.

I.

Блажен, єсли, Тарасе, що не дбаєш
Про нас із нашим темрявим письменьством!
Ти розумом на небесах витаєш,
Питаєш духа Божим совершеньством,
Блажен! ти вбогу каліч забуваєш,
Гордуєш мирного ума блазеньством,
Що вищий жизни ідеал знаходить
Там, де козак над миром верховодить.

II.

Дай хоть одним туди заглянуть оком,
Де правдою святою все сияє;
Де мов зьвізда пророча над востоком,
Всї почутьтя премудрість просьвіщає;
Де темні варварства віки потоком
Прозирчистим Тобі Господь являє,
І ти все втаєне й німе читаєш,
Читаючи, про мир сліпий зітхаєш.

III.

Тарасе! хто тебе не прославляє
І помилок твоїх не превозносить?
Но хор тебе хвалебний возмущає,
І дух твій у писак пощади просить,
Нехай мене (речеш) той вихваляє,
Хто сам у серцї Божу іскру має.
О, найлюбіще він мене похвалить,
Як дещо марне у печі попалить.

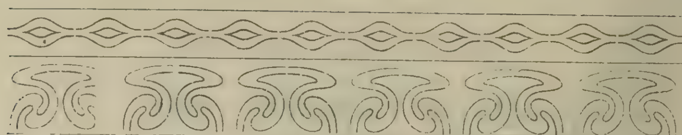
IV.

Колиб тепер ти серед нас явив ся
З твердими, як петина, словами,
На тебе б клир хвалебний твій узлив ся
І дурнем обявив тебе між нами.
Колиж, мій орле, ти возвеселиш ся,
І нас признаєш мудрости синами,
Що харцизяк ми лютих зневажаєм,
Сїпак героями не величаем?

Ода до Тарасової гори.

Чого ви, земляки, так носетесь зо мною,
Як дурень з торбою або Антон з козою?
Я ваш кобзарь, мовляв поет національний,
Ваш вищій протоплас, ваш образ ідеальний
А ви-ж, земляченьки, хто ви такі скажіте?
Явітесь без масок і душу покажіте...
От там-то за думав великих і спасенних
Серед панів жорстоких і мужиків мерзенних!
Вже двайцять літ лежу я над Дніпром Славутом,
Та слухаю, як ви знай брязкаєте путом,
Там путом пакосним, котрим себе скубали,
Як Турчину й Москві ехидно присягали.
Обох дурили ви, обом копали яму
Отже-ж і тягнете дурну московську ляму.
Не лянцухом себе брехнею ви скували;
Брехню і правнукам із рабством завіщали.
Я ваш кобзар, поет пророк ясновидюший,
Я вічний образ ваш, я дух ваш невмируцій,
Ковчег народности, священний стяг свободи,
Що вас водити має у всї грядущі роди...
Нехай же знає той, хто сії глаголи чує,
Що в вас мою святу могулу скот-руйнує
Що в вас Тарасова гора Дніпром підмита;
Що в вас готуєть ся менї дорога бита.
Покину земляків шляхом козацьким давнїм,
Та нї! не зупинусь на Запорожї славнїм,
Шукати-му душі у Турчина одради:
Там більше найдеть ся, нїж на Українї правди.
Богдановим йому поклоном поклонюся,
І з домовиною як небудь прутулю ся,
А ви земляченьки щасливо пробувайте,
Брешіте, та мене у брехнї не мішайте.

МИХАЙЛО МАКСИМОВИЧ.

Тарасові Шевченкові.

Все утрата в певних людях —
Ой як не тужити!
От, й нашого Шевченка
Нестало на сьвіті...
Порівнявся день із нічю,
Сонце пригріває,
Пропада зима велика,
Весна настигає.
От, за того Дніпро скине
Ледянії шати;
Стануть луги зеленїти,
Сади розцьвітати;
Засьпівають жайворонки
Весело у полї,
І розрадують ся люди
Що діждались волї.
А ти будеш твоїх пісень
Сьпівать по Вкраїнї.
Не судилось, як хотїлось,
Щоб у своїй хатї,
На тій горі наддніпровій
Життя зазнавати.
Иньшу долю Божа воля
Для тебе судила,
Що високим даром пісень

Тебе наділила;
Дала серце, щоб любило
Широкою волю;
Віщу душу, щоб боліло
За людску недолю;
Ясні очі, щоб лилися
З їх сьлози горячі, —
Щоб по сьвіті роздалися
Твої дивні плачі...
Стоїть верба під горою.
На Дніпро похилилась;
За коханим своїм сином
Мати зажурилась.
Вічна память тобі друже,
Кобзарю єдиний.
Твоя пісьня твоя слава
Не вмре, не загине...

НА ПОХОРОН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПІД КАНЕВОМ.

Сподівалися Шевченка
Сей рік на Вкраїну
А діждалися побачить
Його домовину.
Стоїть в Каневі в соборі
Вся квітками ввита;
По козацьки — червоною
Китайкою вкрита.
Йдуть люди, — вперед нею
Поклін покладають,
І за душу Кобзареву,
Господа благають.
Скілько виплакав він горя
Гіркими сльозами,
Скілько висьпівав печали
Віщими словами!
Все бажалось, йому волї
Для свого народа...
І не діждав того часу,
Як зійшла свобода!
У столиці, над Невою,
Його поховали;
Честь великую і славу
Його воздавали.
Тяжко-ж йому на чужині
І в вінку лавровім...
Душа рвалась на Вкраїну,
К горам Наднїпровім.
Там широко, там весело
Од краю до краю...
Так співав він над Невою,
У великім жалю.

Із могили домовина
На сьвіт піднялася;
Через Москву, через Київ,
Сюди донеслася.
На Симона на Зилота
Задзвонили в дзвони:
Стали править Кобзареві
Нові похорони.
От несуть його на марах
З собору під гору,
Де старий Дніпро - Славута
Іде по простору...
Уволили твою волю
Українські діти
На Чернечу гору,
Де ти хотів жити.
Уволили твою волю,
Друже незабутний...
І по смерти, як за житя
Твій путь многотрудний!...
Ходять хмари кругом сонця;
Вітер подихає;
Шумить Дніпро під човнами,
тебе проважає...
Везуть тебе простим возом
До нової ями,
Везуть хлопці і дівчата
Кручами, ярами.
Вперед тебе червоними
хоругвами має...
Христос Воскрес! хор церковний
До гробу сьпіває...
От, і стали всї круг тебе
На горі Чернечій...
Чи ти чуєш людский гомін,

Надгробнії речі?
Чи ти чуєш вічну память
Тобі возгласили;
Брати й сестри над тобою
Знов заголосили;
Плачуть, тужать твої други;
Весь народ сумує
Сиплють землю тобі й кажуть:
Нехай він царствує!
Прощай, славний наш Тарасе!
Прощай, милий брате!
Справді, — лучше в своїй землї
І кісткам лежати.

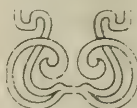

Юрий Федькович

Здоров Тарас.

„Ти що отсе? — куда, леґіню,
У кармазиновім лудіню?
Куда вбираєш ся як цар?
Та-ж нині предсє не базар
Та ні святого Маковія.“
„Так, батьку єдиний!
Маковія на Вкраїні!
І будуть свячені
Всім леґіням роздавати!...
Ти-ж, батьку, не чуєш,
Що той старий бородатий
Кобзар нам віщує
У Києві під Лаврою?
Аж мур зодрегаєсь,
А ті князі недонімки
В трунвах сь обертають,
Таке отсе він сьпіває!...
А ти се не чуєш?!
Се не в церкві закурене
Старе Аллилуя!
А все нове, зовсім нове...
Неначе корони
Ті золоті царскі труться
Або ті комоні
В кошового на припоні
В неділеньку рано

Заржуть на кров та на списи...
Та всї отамани
Бренькнуть руков по шаблюках...
Такої то дїдо!...
А я боюсь, що і з Лаври
Не стане і сьлїду,
Як він далї ме сьпівати...
Бо я видїв, тату,
Як тї старші, і середнї
Й малі ангелята
С тих небіс там стрімголови
У пекло летїли!...
Та не то ще! а й щазники,
Що десь там горіли,
З старим Богом поплїч сїли,
І вічную славу
Повінчали, мов у лавірь,
Проклятиї глави
Анахтемов закурені!...
Таке він напіяв!...
А я біжу попослухать:
Завтра-ж Маковія!"

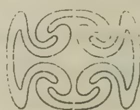

Співанка добра-ніч.

НА СКІН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

Сьвітить місяць світлесенько
В молоденькім маю,
Би ся було видненько
На козацькім краю;
Би ся було виднесенько
В калиновим лузї,
Як вкраїоьский співаченько
На Вкраїнї тужить.
І сїв си бідний нічков на курганї,
Докола степом сльозами провів,
Склонив на руки мармурові скранї,
Зітхнув до Бога, далї занїмів
І думав довгò в яснім світлї луни
І плакав много, так ся повтерав,
І взяв кобзину, ткнув кроваві струни,
Та так сарака лугом засьпівав:
Ция не тутки раз родив ся,
Не тутки живши, не нажив ся,
Не тут в желїзо мня ковали,
Би мої думи повтихали? —
Ой тутки, тутки милий Боже!
О Україно, Запороже,
Ци співакови та лиш доля:
Кайдан Сибір і вся неволя? —
І щож подоба в сьвїтї бути,
Навчившись степом пòгуляти,
І з козаками пробувати? —
О Україно, рач простити, —
Не можна серцу тутки жити,
То най на віки тя покине,
Най тутки трісте, тутки гине! —
І склав кобзину бідний на курганї,

Докола степом сльозами провів,
Склонив на руки мармурові скралї,
Зітхнув до Бога, далї занїмів;
І тихо було ніченьков в маю.
Зірницї плачуть на шовковий луг,
А соловіє в калиновім гаю
Заголосила степом на округ:
На добра ніч ти, віщуне
На козацькі дїти!
Ляг єсь батьку в сьвітлї луни
В засьложені квіти. —
Спи-ж ти, руский соловію,
Я за тебе тужу,
А як тутки зазоріє,
Я Тебе пробужу.

В день скону Батька нашеге

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Кобзаря Русї.

Мартира України, предтечи нашої волї слави!

Чого прийшли ви во святиню?
В святому храмі що шукать
Прийшли, сини України?
Її иророна поминать,
Мов би мерця у домовині?
Хиба Всеправедного Син
Всїх праведних не воскресив,
І не поставив на престолї
Судить огненними язики
Неправди гордиї владики?
О нерозумні, горе вам!
Немає на пророків ям,
На Боже слово домовини!
Анї могили Україні!
На правду ще не збив кайдан
Нї Лях, нї гордий Царь — тиран,
Анї його поганї дїти.
Усї варвари всего сьвіта,
Хоч як було би їх богато.
Не годні волю окувать! — —
А ви прийшли сюди тужить?
Ликуйте! — спас наш не лежить
В вузкій, тїсній та горній ямі!
Вже відвалений з гробу камінь;
Живого між мерцями нїт,
Він межи нами! — Аллилуя! —
О „Аллилуя“ ізрекнїть,

Брати мої, ви вірні душі!
Нехай на всій почують Русї,
Нехай почує й камінь в пущі,
Нехай на ввесь почують сьвіт
І книжники і фарисеї
І московская Юдея, —
Рціть Аллилуя! —
Новий псалом воспоємо
В новому суборі,
Яко Госцодь прослави ся,
В пророках говорить,
Іісціля живом словом
Убитиї люди,
Дає нищим у десницю
Мечї обоюді
На побіду мучителів,
На кару тиранам,
І лагодить малих дітей
На велитів брати,
І шле благих учителів
В науку народам...
І виросте добре слово,
Як дебри на водах,
А учителї народа,
Як сонце у сьвіті
Світити муть його людям
Во віки і віки!
І судцями надязики
Святий їх поставить
І буде їм во віки слава —
Нова, добра слава! —
Чогож прийшли ви во святиню?
В Святого храмі що шукать,
Апостоли ви України?
Останки сльозів виливать?

О невподоба! — в нас немає!
Ми виплакали їх до краю,
До краю виляли! до дна
І спили горе! і одна,
Одна сльоза нам не остала!
Питайте лиш московских царів,
Ляхів спитайте, чи не так?
Лях правду скаже, бо се брат!
І тих Іскаріотів нових,
Що за московскії карбові
В неволю хочуть нас продать —
І в них питайте, чи не так!
Чогож прийшли ви у святиню?
На Русь брати на Україну,
Убогий народ научить!
По всїй, всїй Русї розіллять,
Як драгоцїнне, добре миро,
Як благовонне кадило,
Пророческі святиї речи
Нашої волї предтечи,
Тараса батька! — —

О Святий!

Ти своїм духом осьвяти
Цї молоді, цї вірні душі,
Апостоле святої Русї —
І осьвяти і осьвіти!
Щоб на україньскії ниви
Здорове зерно розсадили;
Щоб теє добре посходило,
І добрий дало нам полон!
Щоб вкрило рідний наш хором,
І рідним словом в волю, силу
Всї рідні душі укріпило! — —
Приятелище сиротам,
О мати правди і надії!

Нагрій Ти душі молодії,
Щоб так огнено, як він сам,
Твій син святий завогорили,
І, як той грім по небасах,
Господню правду ісповили
Не давним, а новим жидам!
І заснули правді, волї
Нові храми, нові престоли! — —
О вої мартирі святі,
Поборники святої волї!
Ви висипали море крови,
Ви не бояли ся катів,
Не ізлякали ся тиранів!
Останьте, станьте разом з нами
За святу правду, волю в бранї!
Не зїв одну Єрусалим,
Не вбив другу поганий Рим;
Да чей і Москва прелукава
Карбованцями не задавить! — —
О Москво, мати всїх лих!
О Москво, Ти несита крови!
Крови пророків і святих,
І праведних святої крови
Вже переповненая чара!
Уже небесний велій Царь
Мети ангелу подав погар,
Розсипать над Тобою кару!
І буде щей до каплї править
Кров праведних, пророків кров,
Усю їх кров, усї їх душі!
Як гадину тебе задушить,
Як червака ногою здавить,
І твої ангели лукаві! — —
І воспоють усї люди
Господнюю славу.

І возрадують ся зїло
На суд його правий,
Яко всудив неситую
І дав нагороду,
І відсипав рівну мірку
За кривду народів!
І заплачуть, засмутять ся
Неправди владики,
А праведні звеселять ся
Во віки і віки.
І засядуть в злотих вінцях
На нових престолах
Всї любящі правду й сьвітло,
Поборники волї!
І судити муть тиранів
Страшним правим судом,
І восхвалять в імя Боже
Убитиї люде.
І кров мартирів одмстить ся
По божим глаголам,
І буде їм во вік віки
Блага, добра доля! — —
Чогож прийшли ви во святиню?
В святому храмі що шукать,
Ви вої нової Вкраїни? — —
Не мертвих наших поминать,
Не в сльозах виливати горе;
А на віща святі глаголи
В святім сїм храмі присягать!
До сполу, братя, до сполу!
За живу Русь, живеє слово,
За живу правду, разом в лад,
Нові завіти прочитать,
Присягу положити нову...! —
Вкраїна та її воля,
І Русь жива, живеє слово:
Се знак, се знамя нам усїм!
Амінь, душе моя, амінь!

Осьмий поменник

Т. ШЕВЧЕНКОВІ.

СЬВІТЛИИ'МУ ПОКОЙ!
ВІЧНАЯ'МУ ПАМЯТЬ!
І БУДЕ ЖИЛИЩЕ ЙОГО,
ДЕ СВЯТІ УПОКОІВАТЬ СЯ...

ОСЬМИЙ ПОМЕННИК
Т. ШЕВЧЕНКОВІ

На вічную память!

И слишахъ гласъ съ небесъ яко гласъ водъ многъ, и яко гласъ грома велика. и гласъ слишахъ гудецъ гусли твоя и поюшихъ яко пѣснь нову

Апокамифисъ.

І Ти, Батьку, возопів нам
Таку пісню нову
Чистим серцем, чистим духом,
Чистим рідним словом.
І собрав нас свойов гуслев
І собор великий,
І здрігнулись на престолах
Черлені владики,
Бо почали попускати
На зелїзних главах
Ті сльозами насажені,
Корони крівaві.
І почали валити ся
Ті катуші люті,
А на гробах поборників
Зелена як рута
Стала воля виростати
Здоймати ся д'горі!
Не здоймилась затолочив
Тяжкий її воріг.
Затолочив? — Всї тирани
З усїйого сьвіта
Не годні їй затолочить,
У землю убити.

Бо вона ожиє як жито
Корчем розростаєсь, —
А над житом пісня пієсь
І день зустрічаєсь.
І що прийшло з того всього
Багровому зьвіру?
Він Тя увив, тай задумав,
Що і Твою ліру
Розбив остови своїй тюрми!
Не розбивєсь кате,
Лиш ударив нею — і тілько!
А вона, проклятий,
Задзвиніла тим сильніще —
Ввесь дух стрененув ся!
А ти поблїд, бо проверглись
На всїй Святій Руси
Зачаровані сини її,
Що закляті спали
Під нечистив твойов лудов,
Проверглись, устали,
І до мечів своїх ясних
Простягнули руки,
І віддадуть кару в кару
І муки за муки.
І подеруть на онучі
Ті ваші соболї,
І посадять на престолї
Не вовка, а волю.
А Ти се все заподіяв,
Великий нам святе!
О, не зійшлись ми сеґодня
Мерців споминати,
А прийшли ми спомянути
Воставшу од гробу
Нашу, славу, наше слово
І нашу свободу.

І живого помянути
Тебе в наших душах!
Жива є Русь і живі є
Всї душі на Русї,
І воспоють таку пісню,
Як вічнії зорі,
Нас у лиман той безпечний
Просьвіти і миру,
А могили лиш кайдани
Та ніч будуть крили.
Достойно єсть, пани братя,
Святих споминати;
Достойно єсть їм молитись,
Да ще краще браття,
Ті дїла їх послїдувать
І речі святії,
І на їх гробах великих
Садити надїю.
І виросте та надїя
Умита росою,
Не росою, а сльозою
Тов чистов, святою;
І здійметь ся, як ті дебра
Годовані ріки,
Не рікою, але кровю
Во віки і віки;
І здійметь ся і виросте.
І зазеленїє,
І зацвите, і уродить
Велика надїя —
Дїла добрі дїла нові,
Дїла не минуті,
І розібє на шматочки
Тираньскії пута.
І почує нова душа
Нову в собі силу,

І посадить — не надію
На святих могилу,
А голови тиранів
Посадить в'на братя!
І віддасть в'на волю волї
А катови ката,
Й позбірає свої дїти
В хатах на помості,
І прийде правда воля
На вік до їй в гості.
Спомянїмо-ж, пани браття,
Святую ми нинї!
Не в мерлого, а живого, —
Бо слово не гине,
Форма в форму міняєть ся
Від віка дō віка, —
Да без краю і без міри
Жив дух чоловіка. —

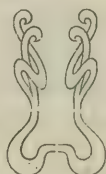
А. ВАСИЛЕНКО.

Шевченкові.

Пугу-пугу!!! ні, не чути!...
Вже Тарас невідгукнеться.
Надала йому майнути...
Хто сльозою засміється,
Хто про горе нам заграє,
Щоб аж лихо танцювало...
Батька нашого не стало;
Хто-ж сиріт нас привітає?!
Плачте, браття, плачте, діти,
Сталось люте горе:
Наша доля сльози лити...
Виллєм ціле море;
Ні, не стане й моря — мало —
Горе утопити...

Гай-гай! кете-лиш кресало
Люльку запалити!...
Ой, на серці дуже тьмяво,
А дихнути-важко, важко.
Душу всю укрили рани...
А де-ж наш ваташко?!

Ти все знав, Тарасе, Кобзарю наш рідний
Чого реве вітер в безкраїм степу,
Чого він питає козацькі могили,
І сумно ґуде про вдову — сироту.
Ти знав, чого чайка над Дніпром кигіче,
Об чім соловейко снїва на тополї,
Чого й пугач стогне, і жалїбно кличе
Когось-то, щоб глянуть на гіркую долю...
Та знав, чого й батько-Днїпро наш широкий
Надметьця і филю горою здійма,
І кинетьця в море і в чорнім, глубокім,
Чогось і шука й підіймає зо дна...

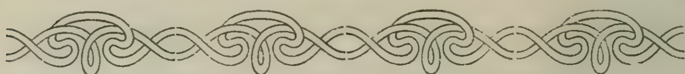

ЛЕОНІД ГЛІБІВ.

Над Дніпром.

Шумить Дніпро славний і досі шумить:
Всього надивив ся і щастя, і горя;
Здалекого краю біжить він, біжить
До рідного степу, до Чорного моря.
Була колись доля траплялось тоді
І слави богато, богато і шкоди.
Минулось забулось... По бистрій воді
Гуляють берлини, свистять пароходи.
Над берегом є там крутая гора,
На ній бовваніє самотня могила;
Усі її знають старі й дітвора:
Земля Кобзаря там на віки покрила.
Співав колись щиро і пісня його
Орлом бистрокрилим літала усюди;
На божому сьвіті дознавсь він всього —
І слави, і ласки і кривди Юди...
Тече Дніпро славний, як голуб гуде,
Синіє туман у широкому полі;
Стоїть над горою крест божий і жде
Апостола правди і доброї долі.

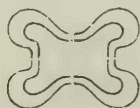

ЯКІВ КОНИСЬКИЙ.

Шевченкові.

Вийшов місяць — на могилки
З неба подивитись,
Кругом глянув ясним оком
І почав журитись...
Далї в хмару завернувся
Не схотїв сьвітити;
За ним й зірки поховались,
Як за батька дїти.
Ніч, як ворон чорний, стала,
Хмари скрізь блукають,
Вітри буйнії з хрестами
Сумно розмовляють...
Чого-ж місяць, чого ясний
Хмарами укрився?
Чого, вітер, чого буйний
Грізно розходився?!...
— Місяць бачив, як учора
Могилу копали,
І в могилу домовину
Стиха опускали...
Зачинилось в Українї,
Покутнє віконце! —
Заховалось під землею
Українське сонце!...
Умер Кобзар!... Його піснї
Більше не греміти...
І став вітер на могилї

Сумно голосити,
То завиє, то застогне,
Жалібно заллється:
Наче сокіл об могилу
Крилами забється;
Бєть ся, квилить, — сьвіжу землю
З могили змітає, —
Молить: „стань мій вольний брате.“
Ні! недочуває!...
Спи. Тарасе, тихо — тихо,
Поки Бог розбудить;
Твого-ж слова в Україні
По вік не забудуть...

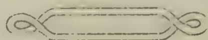

ВАСИЛЬ КУЛИК.

На смерть Шевченка.

Поховали... тихесенько
Україна плаче,
Поховали дух великий
І серце горяче;
Поховала наша мати
Найкрасшого сина, —
„Вічню память“ засьпівала
Уся Україна.
Ні, не сього поховали
Тебе на чужині...
Твоє слово животворне
Живе на Вкраїні;
Твоя дума, твоя пісня
По вік не загине
Поки буде рости-жити
Козацька дитина;
Твоє слово ізмалечку
Повитвердять діти;
Будеш з ними зеленіти
Україньский квіте!
Тее жито що посіяв
Зійде... жити будем
Розбудив єси нас батьку
Тебе незабудем.

Василь Мова (Лиманський.)

В роковини смерти
ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

Жінко моя люба,
Любі дітинята!
У людий сьогодня
Превелике сьвято:
Там, в Карпатській Руси,
Де иньчі закони,
Там з дзвінниць сьогодня,
Зрана гудуть дзвони,
До сьвятого храму
Людий зазивають
І усі на зазив
Радо поспішають,
Правлять панахиги
За впокій Тараса,
За вічную память
Хлопа-віщогласа,
Що оплакав перший
Славную руїну
Зрадженую панством
Неньку-Україну:
Що з'яснив нам перший
Давну її долю —
Ізрадливість шляхти
В боротьбі за волю;
Що гукнув нас в лоно
Рідного народу,
Написав на стязї

Рівність і свобо́ду;
Що державсь до смерти
Міцно того стягу,
Витерпів неволю,
Кару і зневагу
І умер з тим стягом,
Із рук не пустивши,
І в правоту діла
Віри не згубивши!
То зразок нам, діти,
Мотора народу,
То зразок великий
Рицаря свободи!
Тим то, мої любі,
Люди його славлять
І в церквах за його
Панахиди правлять.
Але ми сьогодня
Не почуєм дзвона,
Бо й на панахиди
Впала заборона...
Жінко моя люба,
Любі дітинята!
Полетім думками
В рідниї Карпати!
Там, в цісарськім краї,
По той бік границі,
Люди впоряджають
Ради, вечерниці;
Про народні справи
Будуть радувати,
Мисли і надії
Будуть висловляти,

Будуть читать гарні
В рідній мові твори,
В сьпівах осьпівають
Спільне щастє й горе,
І отак чутоби
І мисли поділивши,
Та на дальшу працю
Духа підкріпивши,
Розтечуть ся люди
В рідниї оселї,
Підсьмілені духом,
Жваві та веселі.
Але нам не вільно
За дверима хати
Відкривати серця
І мисли висловяти...
Жінко моя люба,
Любі дїтинята!
Як же ми се сьвято
Будем сьвяткувати?
Відсьвяткуєм дома,
В своїм ріднім крузї,
Тут дамо ми волю
Радощам і тузї;
Самі між собою
Поговорим тихо,
Та чарки шампаном
Наповнимо з лиха.
Випєм за Тараса
Віковічню память,
Випєм за все теє,
Що нам дорогеє!
Поздоров же, Боже,
Неньку-Україну!

Прожени від неї
Лихую годину!
Та поздоров, Боже,
Наш народ забутий,
Вбожеством прибитий,
Тьмою обгорнутий,!
Та поздоров, Боже,
Всїх на дух не нищих,
Всїх, хто любить щиро
Вбоге родивище;
Всїх, хто свого часу
Дармо не марнує,
На народне щастє
Скільки сил працює;
Всїх, хто перепони
Сьміло поборяє,
Хто храбрує серцем,
Розумом буяє;
Всїх, хто Кобзареві
Зберіг заповіти, —
Всїх поздоров, Боже,
Всїм на многі лїта!

МИХАЙЛО СТАРИЦЬКИЙ.

На спомин Т. Шевченка.

Красувала весна, розцьвітали садки,
Як ми батька в останнє стрічали;
Коли нам, молодим, серце рвало в шматки
Од великої туги-печали.
Між квіток і вінків ясенову труну
Ми несли від Дніпра на могилу,
І спустили з плачем у оселю сумну
Найдорошу, утрачену силу.
Скільки ока-Дніпро перед нами лелів
І байдуже котив свої хвилї;
А нас, бідних сиріт, товаришів-братів
Обнїмали все думи безсилї...
І клялись ми ховать в серцї твій заповіт,
Возлюбить щирим серцем голоту:
Сподївалися ми, що словес твоїх сьвіт
Незабаром осяє темноту...
Двайцять років прийшло вже й посивіли ми,
А усе ще ховаєм надії,
Що спадуть кайдани вікової зїми,
І тодї здіймуть слово нїмії.
Засьпівють гуртом братолюбний псалом,
В спільній працї зміцнять свої руки...
І засяє тодї над убогим селом
Сьвітло правди, любови, науки;
І пророків своїх, що терновий вінок
Понесли за сльозу ту крівaву,
Порозшукує люд між нїмих могилок,
І воздасть своїм страдникам славу...
В той час мення й твоє полуна з краю в край
І Тараса пізна всяка хата;
І поки, над Днїпром, батьку наш спочивай,
Та чекай того славного свята.

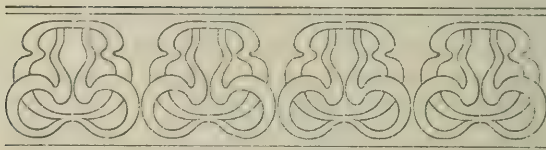

НА ВИХОДІ ПРАЖСКОГО ВИДАНЯ
Т. ШЕВЧЕНКА.

Читою знов святі глаголи
Великомученика я,
Й такого тугою ніколи
Ще не пеклась душа моя:

Немов образа та крівава
Мене у пазурях трима, —
У їй і кривда і неслава
Й срамотня пляма від ярма!

НА РОКОВИНИ

ШЕВЧЕНКУ.

(До поновнення могили.)

За Канївом, на горах, аж на чолї,
Де унизу Днїпро щось гомонить —
Могила єсть; її дощі поволї,
Розмила край: дубовий крест лежить;

І що весни з гори рвуть хвилї глину,
Обвалюють у води береги, —
Щоб вирвать в недбальців домовину
Й на днї сховать останки дорогі...

Хто-ж там лежить? кобзарь наш незабутнїй,
Що возпріяв „терновий“ за любов;
На чужинї зітхнув він дух славутнїй
І тлїном лиш вернувсь до дому знов...

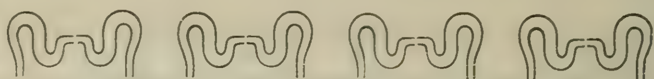
Нї, він не вмер! Поки ще наше слово
Лунатиме серед степів, лугів,
Його пісень розіллєть ся чудово
Мельодия по сизій млї віків.

І заповіт братерства та любови,
Що він нам дав, як стяг, на боротьбу,
Перелетить луною в иньші мови
І правдою подужає злобу.

Настане час, із тим новим псаломом
Ми підемо по стогнах городів,
І воздамо з тімпанами та дзвоном
Хвалу йому, заступнику рабів.

Настане час... Хоч зїма панує,
І в глупу ніч мовчить ще правди. дзвін, —
А темний люд і по ночі простує
На гору ту, де мученника тлїн.

ВОЛОДИМИР ШАШКЕВИЧ.

ВІНЕЦЬ НА МОГИЛУ

ТАРАСОВИ ШЕВЧЕНКОВИ.

уплетений в осьмі роковини єго смерти 1869. року.

Чого ударили се в дзвони,
Куда біжить отсе народ
Царя стрічати — бить поклони?
Прохати милости, свобод?

Чи лицаря отсе витають,
Що славно ворога пóбив?
В очах утїшні слези сяють,
В очах гордий усьміх сїв.

Ой не царям отсї поклони,
Не зустріч лицаря отсе:
Жалібні гомонять се дзвони
Й луна тужливая іде.

Не втїшні слези се сияють
Не гордий усьміх на лицях —
Се дїти батька поминаютъ,
Що наче в бою за їх ляг

Поляг за волю України,
Стояв за правду і за нас —
І до самої домовини
Боровсь великий наш Тарас.

Не шаблею добув він слави
І не мушкетом воював —
А серед нічної темряви
Він сьвітло правди засьвічав.

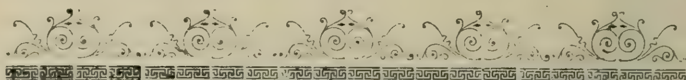
І просьвітив ніч докола,
І на шлях нас справив —
І прорік сьвяті глаголи,
І закон поставив.
І показав отсе море,
Куда наші ріки
Спливатимуть — й наше горе
Де приспать на віки.
І розбив давні давні могили —
Й казав заглянути,
Де неправду схоронили —
А де наші Брути
Спочивають, виглядають
Великого сьвята —
Єнгольскої вижидають
Труби, щоби встати.
Оттак учитель наш великий
Вільної Вкраїни чекав —
Єгож в Кавказ загнали дикий,
Собі кайдани він придбав.
Таку єму судили долю:
На спису кобзу промінять,
Добро усїх дороще — волю
В народів вольних однїмать;
Земель йареви добивати,
Й йти в нагараду в Оренбург,
А як звелять то й костий дати
Ще під новий де Петербург.
Та не звелїли — а пустили
Віку на волї доживать,
Московскій волї! — та зволили
І чином ще помиловать.
Великодушно наложити
Нових кайдан в новій тюрми:
Широкій матушці Москві
Благонамєренно служити:

Що дня на чужині вмирати
А за Україною тужить,
Що дня із нею погибати.
І чару горя всю іспить — –
По терню йшла отся дорога,
Він кожню муку протерпів
І серед мук отсих до Бога
Великий дух єго злетів.
Витай вже батьку з того сьвіту!
На сей сьвіт нас благослови,
Ми твому вірні завіту —
Ти нашу працю осьвяти.
Недай збудити на розпутті,
І перед Богом оправдай:
В тяжку непевную минуту —
Праведним сонцем засияй.
На шлях блудний ти серед ночи —
Із неба зорею освыти
Й сліпцям — невірам темні очи —
Могучим словом отверзи!
Нехай прозлять усі Каїни,
Нехай подивлять ся Томи,
На рани Матери — Вкраїни,
Нехай прокинуть са кати.
Що кровю нашою попились,
Й новую хату запалили:
І в купі з нами хай збудують
Народви великий храм
І в нім провину спокутують
І братю кров обмиють там.

Схаменїють ся лукавиї
Покайтесь невіри,
А кара розллєть ся
Над вами без міри —

За безмірні гріхи ваші,
За братнії муки,
Піднїмуть ся неповинні
Скатовані руки.
І прийде Господь во славі —
Судить ваші блуди:
І неситим братовбийцям
Милости не буде...
А поки що обіймімось
На могилї братя!
І завіт наш обновімо!
А давне завзяття
Понехаймо!
І простїмо
Провину друг другу
І хай буде давня згода
Од Днїпра до Бугу
Та до Сяна та до Висли.
Усї обіймімось,
В імя Тараса любвою
Усї окликнїмось:
І тверду один одному
Долоню подаймо,
І кращої Україні
Долї вижидаймо. —

ІВАН ФРАНКО.

В ДВАЙЦЯТЬ ПЯТІ РОКОВИНИ СМЕРТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

Чверть сотні літ пройшло од Твої смерти,
Кобзарю наш, тяжких чверть сотні літ!
Мов круки ті, що тягнуть трупи жерти,
Так сотні бід тяглись за нами в слід.
Щоб нашу честь, язик, імя затерти —
Насилє й Лож сідали на совіт;
Руйновники наш дім розрубували в штуки,
А наші блуди їм топір давали в руки.

Потоки сліз, що на Твою могилу
Вся Україна в жалю пролила,
Немов в самій згасили жар і силу:
Тебе втерявши, у старці пішла,
Лиш думу віщую, широкрилу
Твою, як скарб найкращий понесла,
Щоб на всесьвітньому базарі нею нині
Для себе виблагать хоч трохи милостині.

Ох, та гірка та милостиня вбога,
Затроєна й докором ще не раз:
Що в нас же й власна нива є розлога,
Що й других би могла кормить при нас, —
Ми-ж не приклали рук до перелога, —
Не хліб на нім пишаєсь, а хабаз!...
О сором! В чверть-ста-літь, що й трупів оживили,
Лиш в нас не виросли, хиба змаліли сили!

А з щирих другів, що в однім упрузї
З Тобою враз орали переліг,
Оден — робітний, добрий — впав при плузї,
Великий труд, векику силу зміг;

А другий — ох! — зневірив ся в союзї,
По рідний ниві сїє тернє й гліг!
Лиш Твій дух, наче той огненний стовп в пустини
Йде перед гоненим народом України.

Яка-ж тепер та рідна Україна,
Котрій на сьвітї і рівнї нема?
Я бачив її! Гуляє хуртовина
Із краю в край і тисне все зима.
А люд, немов обдерта сиротина,
Поки що буде в сумерку дріма,
І снить про слушний час. Та що то з него буде?
І хто він? „Хто виє? Ви руські?“—„Нї ми люди!“

Де-ж ті, що раді-б люд той підвигнути
І довести до вольних, добрих дїл?
Я бачив їх, Безсилєм власним скуті
Вони тремтять, ждучи ворожих стріл,
Над працею невольною зігнуті
Лиш думали летять до вбогих сїл,
Бо дїлять їх од них такі сильні частоколи
Що й голос їх туди не долїта нїколи

Часом лишень в вечірню пізну добу
Вони зійдуть ся на розмову враз;
Немов живая іскра на днї гробу,
Так мисль їх щира блискає в той час,
Змагаєсь ум — пройти тяжку сю пробу,
Та з серця оклик рве ся: „Мало нас!“
„Куди то рватись нам? І хто піде за нами?“...
Я плакав з ними враз — крівавими сльозами.

А молодїж, надія України,
Мов птиця в клїти, о запори бєсь;
В надії величнії переміни
Без працї вяне, хоч до „дїла“ рвесь;
Або прорвавши заповідні стїни
Нові дороги віднайти бересь...
Що жертв і крови й слїз упало, сил й волї,
Під прапором чужим і на чужому полї!

О Батьку! Деж в Українї ще глядїти
Кутка такого, чи то в даль, чи в близь,
Де-б Твому слову вільно гомонїти,

Де-б Твоїй мисли вільно розростись?
Чи ту хиба, де підкарпатські діти
Імя Твоє пошанувать зійшлись?
Та бідні ми числом, і розуму малого, —
А нині-б не дітей — мужів ту треба много.

Хоч вільно сьпів Твій гомонить між нами,
Та не ростуть всї Твої мисли тут.
Бо й наша нива нива вкрита бурянами,
І люті хмари против нас ідуть
В убогий кут наш бючи перунами,
І ниви нам з'орати не дають,
А люті вороги підкрадають ся скрито,
Щоб замішати нам кукіль між яре жито.

Слабі ми, Батьку! По Кавказ від Сяну
Слабі, розбиті на атомів дріб!
І кожний в серпї люту носить рану,
Склада надії нерозцьвілі в гріб!
І хто розбудить нашу, „правду пяну"?
І хто голодним дасть поживний хлїб?
Тарасе, Батьку наш, замучений пророче —
Чи скоро буде сьвіт по тій страшній ночи?

А. НАВРОЦЬКИЙ.

Т. Шевченко.

То не вітер стогне в полї,
Не филя у морі:
То постигло Україну
Тяжке важке горе:
Наше щастя, наша радість,
Наша кріпка сила,
Душа чиста, праведная,
Як сьвічка згоріла!...
Плач-же нене, плач нещасна
Вдово сиротино:
Наш Кобзарь, наш батько щирий,
Тарас нас покинув,
Хто-ж піснею високою
Чистою, святою,
Тут підніме души наші
З мертвого покою?
Не роздастця смілий голос
На всю Україну,
Не порадить щирих дїток
У лиху годину...
Тільки встав ти —
Тільки визволивсь — і щирий
Голос твій роздався,
Тільки — що живеє слово
Між нами пробігло,
Як ізнову похололо

На віки застигло
На устах твоїх холодних,
І без тебе діти
Осталися сиротами
Малими на сьвіті...
Осталися... А ти-ж, орле,
А ти-ж, рідний тату,
Піднїмав нас всїх у гору,
Привертав до хати;
Єднав Славян всїх до купи
У семю велику,
Благав Бога, щоб злилися
Славянськиі ріки,
Щоб братами люди стали
Во віки і віки:
Лїтай, орле, й з того сьвіта,
Лїтай поміж нами,
І віщуй нам живе слово
Й мертвими устами,
Віщуй дїтям слово правди,
Щоб не забували,
І любовию святою
Ввесь сьвіт огортали!

Не втихомирилась душа,
Сумує і плаче,
Виливає тугу-горе
І серце горяче,
Виливає гірки сльози,
Як мала дитина...
То не однї мої слези —
Чистая росина:
В моїй тузї — то по тобі,
По великім сину,
По тобі, Тарасе, плаче

Мати - Україна:
Стогне, бєтьця і голосить,
Жалїбно ридає,
Що без тебе порадоньки
Де найти не знає...
Твоя пісня не озветця
Соловейком в гаї,
Не розважить, не рознесе
Вдовиного жалю;
Не наповнить знову душі
Живою росою —
Сцїлющою живущою
Дрібною сльозою...
Нї, не вмре вона, не згине
Та пісня висока:
Всїм запала вона в душу
Глибоко, глибоко.
Хоча-б, батьку, після тебе
Затихло, змарнїло
Наше слово молодеє,
Й на віки в могилу
Потягло воно з Тобою,
То нам, хвалить Бога,
На вік вічнїй стане твого
Слова голосного.
Не вмре воно — животворне,
Не вмре — не поляже,
І про твою тяжку славу
Всїм людям розкаже;
І осьвітить всьому миру
Твій рай — Україну,
Всїм покаже, що недаром
Жила сиротина;
Що й тихая доля —
Не пустоцьіт в сьвіті,
Що і ще колись здадутця
Її щирі дїти...
А ти батьку, й з того сьвіту
Доглядуй за нами,
Щоб не пішли Твої дїти
Чужими шляхами.

ЦЕЗАР БІЛИЛОВСЬКИЙ.

Роковини Тараса.

I.

Незмінчиво панують вікові закони,
Що все земне є марне, все минає...
Мов хвиля хвилю гонить, рине все і тоне
В безмірнім морі часу і щезає.
Життє найкраще, як та квітка вяне,
Найдужщий мре як час його настане...

Вся розкіш сьвітова, краса і чари,
Усї величні, дивно-пишні твори,
Марою гинуть і розходять ся, як хмари...
Руйнує все всесильний час суворий
І сушить, як нудьга красу чудову,
Як заморозки в осени діброву.

Рубає люто і нещадно часова сокира
Усїх і все під самеє коріння.
Руба до щенту і найдужчих сього мира,
І їх самих, і їхнї поколїння...
Як вдарить грім, і дзвін судьби забовкне
То й велетень могутнїй в мить замовкне...

Де всї сади і чудо-башта Вавилона?
Де розкіш баєшна Семіраміди?
І що, скажіть, осталось нам від Фараона?
— Страшенні мумиї і піраміди!
Самі руїни від Атен, і нї знаку від Трої
І від Гомером вславених героїв...

Де все, чим так безмірно, за життя пишались
Недбалі королї і гордували,
Чим, наче дїти щиро бавились і грались
І за велике в сьвітї щастє мали?
Де радощі, котрими серце билось?...
— Усе, усе пройшло те, мов приснилось...

Від королїв яснїйших, від гучної слави
Хоробрих дїл, від часів тих далеких —
Остали ся іще хіба слїди цїкаві
В царських музеях і бібліотеках:
Замісто багряницї-там ганчірка,
А в нїй кістяк сповит-на дїрцї дїрка...

II.

Але не все так гине, як рослина річна,
Не все так марне в сьвітї пропадає.
Ба, є на сьвітї скарбівниця віковічна,
Котра в собі небесний скарб ховає.
Той скарб: безмертний Дух, свята любова,
Спасенна правда, дужа сила Слова!

Бо Дух створив весь сьвіт-без краю і без міри,
Вдмухнув огонь небесний в наші груди,
І з дикарів, котрі в лїсах жили як зьвіри,
Дробив, що стали богорівні люди,
Котрим сьвідомі стали нерухомі
Закони всї в всесьвітнім божім домі.

Та без любови не здолїв би Дух творити,
Любов — святий огонь, що дух наш гріє.
Щоб добрим був утвір, нам слїд його любити,
Не майстер той, хто без любови дїє.
Любов скраша кожнїсїньке створіння,
Як час весняний квіти проміння.

А в кім любов, той перш усього Правду любить,
Вона над все, пред нею все тут гасне.
Вона-той грізний меч, що зло і кривду губить.
У сьвіті Правда — друге сонце ясне.
Лиш Правда робить кожного спасенним,
Вквітчає нас вінком по вік зеленим.

І Дух, і Правда, і Любов в нас не німують, —
Вони живущу силу виявляють.
Усе, що в божім сьвіті бачуть або чують,
Вони розумним Словом вимовляють.
І жизнь, і благодать, і Бог від Слова,
Як сказано в Івана Богослова.

То палить Слово нас, як полумя гаряче,
То в серце ллєть ся, як струмок потока,
То ніби в хмарі грім, воно гучить грімляче,
Із уст палких натхненного пророка...
Що жизнь була-б-ця загадка велка,
Коли-б не Слово-ця жива музика?

Тому-ж шаноба і молитвенні поклони
Вибранцям божим, котрі дар сей мають!
Вони, мов із дзвінниц великодні дзвони,
У храм спасїння гучно нас скликають
І кращих днїв зорю нам ознаймуть,
Малюють рай і щастє нам готують.

Сьвяту, довічну силу мають їх сяяті завіти,
Котрі з нас кожний із дитинства знає,
А в проповідях красномовних любо сьвіте
Пророчий образ і промінністо сияє...
Шануйте же, народи, ви своїх пророків,
Заслуги їх безсмертні і дїла високі

III.

І ви, о милї браття, України дїти,
Дїди ви наші, дуки і маґнати,
І молоде козацтво-наші пишні квіти, —
Всї, мов „бурлаки до одної хати,“
Зібрали ся, мовляв, на роковини,
Пошанувать Пророка України.

Пророка-віщуна козацької недолї,
Печальника й заступника народу,
Сьпівця солодкої і золотої волї —
Найкращого добра людського роду...
В цей день данину своєму Пророку
Побожно платите, брати що року.

І добре, і гаразд ви дієте, панове,
Що незабутнього ви не забули,
Що почуття прихильности й любови
До України в нас ще не поснули.
Бо він учив, хто матїр забуває,
Того, і тут, і там Господь карає.

IV.

О, ти, сьпівець, чия нам память так сьвященна,
О любий образ, рідний ти наш Тату,
Твоя велика тїнь, твоя душа спасенна
Витає тут і бачить наше сьвято.
І бачить все, і чує, й добре знає,
Що думає козак, як він гуляє.

Чи козакови весело, як бенкетує,
Чи журить ся в душі і нишком плаче,
Чи так собі гуля, чи справдї щось сьвяткує, —
Твій дух, що тут із нами, все те баче.
Не всякий бо веселий, як сьмієть ся,
Не всюди радощі, де брага ллєть ся...

Тебе сьвяткуєм ми, кобзарю незабутнїй
Наш батьку любий, рідний наш Тарасе!
Сьвяткуєм сьвітлу память, котру час могутнїй
Нїколи на Вкраїнї не погасе; —
Святкуєм Твою славу, що не загине...
Наш празник-празник цїлої Вкраїни...

Обраний Господом, Ти кобзарю гучною
Збудив народ занедбаний, дрімливий,
І стоголосою далекою луною
Поніс ся сьпів безхитросний, правдивий
По вбогих хатах і значних палатах,
В Кубанї, в Українї, й по Карпатах...

І кобза голосно і жалібно гучала,
Як плачучи, сьпівав Ти днї і ночі, —
На плач Твій ревний вся Вкряїна заридала,
Й заплаквла свої вдовинї-очи!...
Неначе чайка понад чорнем морем,
Ти скиглив й плакав над народнїм горем...

Ти, „сторожем лїтав“ над рідними степами
І сумно Ти дивив ся на могили,
Де слава й воля наша вкупі з козаками
На віки непробудним сном спочили.
І сидя на могилах, Ти громаду
Будив і звав козацьку на пораду...

Сидїв, і як Твій „Перебендя“ на могилах
Сьпівав нам: прийде час і переваже
Козацьку славу вища, невмируща сила,
Котра по вік нас звяже й не поляже,
Як слава пісні нашої мови, —
То-вища сила братської любови.

І дав завіт, щоб на чужині ми братались,
І щоб „найменшого обняли брата,“
Своєї хати — би ніколи не цурались,
Що правдою і силою багата...
І ще заповідав Ти нам, бояне,
Що рідні ми братя-усї Славяне.

Поглянь же праведна душе на нас із неба,
Чи такий сьвятий псалом Твій памятаєм,
Чи заповіт посмертний Твій сповняєм.
Поглянь, яка зоря зійшла і сьвіте!
Тебе се сьвяткувать зійшли ся діти.

Тепер шануєм ми Тебе бояне,
Апостоле наш правди і науки...
А як ударить грізний час, і нас не стане,
То діти шанувати муть, онуки.
Шануйте-ж Його, гляньте і любуйте:
Він тут, він з нами! Браття, бенкетуйте!

БОРИС ГРІНЧЕНКО.

ЗЕМЛЯКАМ,

що збирають ся на рік Шевченкові роковини сьпівати гимн „Ще не вмерла Україна.“

Ще не вмерла Україна,
Але може вмерти:
Ви самі її, ледачі,
Ведете до смерти!
Не хваліть ся, що жива ще
Наша воля й слава:
Зрада їх давно стоптала,
Продала, лукава!
Ваші предки торгували
Людськими правами,
Їх продавши, породили
Вас на сьвіт рабами.
Не пишайте ся-ж у сьпівах
Ви козацьким родом:
Ви раби, хоча й пани ви
Над своїм народом!
Україна вам не мати:
Є вам иньша пані,
Зрадних прадїдів нікчемник
Правнуки похані!
Тільки той достойний щастя,
Хто боровсь за його,
Ви-ж давно покірні слуги
Ледарства гидкого.
Ви-ж давно не люде — трупи
Без житя і сили,
Ваше місце — кладивище,
Ями та могили.
Як живі покинуть мертвих,
Щоб з живии стати, —
„Ще не вмерла Україна“
Будемо сьпівати;
Як живі покинуть мертвих, —
Прийде та година,
Що ділами, не словами,
Оживе Вкраїна! —

ВОЛОДИМИР МАСЛЯК.

В трийцять пяті рековини смерти

Тараса Шевченка.

Широка Ти, простора Ти,
Вкраїно моя,
Чого-ж нині в тій годині
Така ти, сумна?
Чого нині в тій годині
Смуток у всїх очах,
Куди пливуть думки руські,
Який же їм шлях?
Пливуть вони, спішать вони,
Над срібне русло,
Де у кручі бє ревучий
Сердитий Днїпро;
Де на кручі гріб сливучий
А в ньому сьвівак
Заснув собі втомивши ся
Як в Січи козак.
Спочив же він, заснув же він
А нарід остав,
І він свому сьпівакови
Могилу поклав
І він свому сьпівакови
Живіський вінець
Сплїтав, ладнав на трисдаву
З горючих сердець
І бють вони, жиють вони,

Велика сїмя —
Святим словом його пісні
Родина одна!
Щедрі звуки його сьпіву
Огріли її грудь;
Наук його трівкі груди
Вказали її путь.
Минають дні летючі дні,
Будучність встає;
Поняв нарід, її зарід
Двигнув ся жиє.
Приняв нарід палке слово
Поетових рад...
І Русь живе, бо вже сьвітло
Спало в углах хат.
Виднає шлях по пітьми днях,
А Руська земля
Бачить плоди в рідний ниві.
З'за того вона
У річницю смерти сина,
Що про неї дбав,
Щирим словом споминає:
„Мене він кохав!“

ПЕТРО ЯВОР.

НАША СЛАВА.

От де, люде, наша слава,
Слава України! . . .

Як сонця весняного промінь,
Між скелями Ети сумної
Безсмертную славою сяє
Могила сьвятого героя...

І Клїо лавровим віночком
Високу могилу квітчає
Поліг там борець непохитний,
За волю родимого краю!

Нащадки его не забули, —
Там молять ся правнуки Спарти
І в муках блука по узгірю
Пекельна мара Ефіяльта.

На горах Днїпрових славутних
Чорнїє висока могила:
Борця за просьвіту за волю,
Сховала там рідна країна!

Народ его вислав за себе
Бороти ся з кривдую злою;
Нерівня его не звлякала,
Не збила з дороги неволя.

Терновим вінковим уквітчалось
Апостола праведне чоло,
Та слава его на родині,
Не згине нїколи, нїкоки!

Унуки і правнуки скажуть:
Нема що нам заздрить на Спарту
„Ми мали свого Леонїда
„І безліч своїх Ефіяльтів!"

ВОЛОДИМИР САМІЙЛЕНКО.

НА РОКОВИНИ СМЕРТИ ШЕВЧЕНКА.

Умер поет! І струни голосні
Порвали ся, замовкнули на віки.
Ми стали сиротами і сумні
Ми понесли у серці жаль великий.
І довго плакали... І от тепер
Що року згадуєм сумну пригоду.
Але чи справді вмер він? Ні — не вмер!
Поет живе в серцях свого народу,
Його душа в святих його словах
Одбила ся акордами смутними;
Вона живе і в тих благих сльозах,
Що над його піснями пролили ми;
Вона живе, вітає проміж нас
Надією на щастя, на свободу;
Любить народ навчає кожний час —
Поет живе в серцях свого народу!

Поет живе! Ми слухаєм його:
Ми чуєм заповіт його сьвяченний —
Учи ся, кохати край страждєнний,
І не цуратись рідного, свого.
І всї ми, скільки є, в душі своїй
Клялись тих дум не зраджувати з роду,
І справдимо ми заповіт святий, —
Поет живе в серцях свого народу!...

Вінок Тарасеві Шевченку

В ДЕНЬ 26. ЛЮТОГО

I.

І ще один сьогодні рік минув,
Кобзарю любий наш, від того часу,
Як голос твій замовк для України,
Замовкла навіть пісня голосна,
Ще раз нам сьвітить день сумного свята,
Той день, що нам нагадує ще більши
Того, хто нас покинув...
Та не тільки
В цей день ми загадуєм Тебе, Кобзарю,
Тебе, наш батьку, віщий наш пророче!
Чи зможе той, у кого є хоч трохи
Любви в серці до свого народу,
Хоч день один про тебе не згадати!
Народу син, та син його найкращий,
Ти був його борцем за людску долю.
В часи неволі злиднів і темноти
Твій дух сьвітив йому промінням сонця.
Як він терпів корив ся мовчки долі, —
Твій голос був його болючим криком.
Як він забутий був у цілім сьвіті, —
Ти розповів його колишню славу,
І в час, як ним мов крамом торгували,
Ти показав його високу душу.
Ти в серці ніс тагар цого великий,
Святий тягар народньої скорботи,
І переливши в слово голосне,
У образах живих живеє горе
Усім очам незрячим показав.
І поки жити ме народ твій рідний,
Твоя душа не вмре в його душі.
Твій рідний край не раз оплаче гірко
Того, хто так його оплакав долю.
Ні, не забудемо тебе, Кобзарю,
До віку.

II.

Будем, будем памятати
Нашу втрату, нашу згубу:
Не прибудеш ти сьпівати
Пісню смутку, пісню любу.
Не розкажеш нам про славу
Та про давнії подїї,
Щоб ізнову в душу мляву
Влити втїхи та надії.
За хвилиною хвилина,
Рік за роком проминає,
І сумує все Вкраїна,
Що Тебе між нас немає.

III.

„Тебе нема“! вже довгий час
Ми кажемо з журбою,
А хто-ж з'уміє з-проміж нас
Сьпївати за тобою?
Богато нас тепер, співцїв,
Та в нашім хорі чути
Гучнїйше инших голосів
Твій голос незабутий.
Богато ми складали слів,
Чи мало в їх і змісту,
Та тільки в нас, твоїх синів,
Того немає хисту.
І ми, так саме, як і ти,
Кохаєм Украйну.
Готові їй допомогти
Й служити до загину.
Нї, в нас хоч любимо її,
Немає в серцї сили,
Бо ми з душі скарби свої
Потроху розгубили

IV.

В твоїх піснях високий творчий ґенїй
Дивує нас.
Як сталось те, що в боротьбі щоденній
Він не погас?

Що не могли підбити крила
Неволя й гніт?
А доля їх на тебе наложила
З дитячих літ.
Твоє житя, коли його згадати,
Наводить сум,
Та не могло від тебе одібрати
Високих дум,
І в час, як ти в неволї нудив сьвітом
На чужинї,
В твоїй душі все квітли пишним цьвітом
Твої піснї.

V.

В піснях, що ти покинув нам,
Ти образ душі святої;
Вона була величній храм
Любви до сем'ї людської.

Горячим серцем ти кохав
Усїх, забувши власні рани,
І в слові тільки тих карав,
Хто на людей кує кайдани.

Самотна над Днїпром стоїть
Тепер могила над тобою,
Але над нами тут горить
Твій дух зорею провідною.

УКРАЇНСЬКА МОВА.
(ПАМЯТИ Т. ШЕВЧЕНКА.)

Діямант дорогий на дорозї лежав, —
Тим великим шляхом люд усякий минав
І нїхто не пізнав діяманта того!
Йшло богато людей і топтали його,
Але раз тим шляхом хтось чудовний ішов
І в пилу на шляху діямант він найшов.
Камінець дорогий він одразу пізнав
І до дому принїс і гарненько, як знав,
Обробив, обточив дивний той камінець
І уставив його у коштовний вінець.
Сталось диво тодї: камінець засіяв
І промінням ясним всїх людий здивував,
І палючим огнем кольористо блищить,
І проміня його усїм очи слїпить. —
Так в пилу на шляху наша мова була,
І мислива рука її з пилу взяла.
Полюбила її, обробила її,
Положила на ню всї сили свої,
І в народний вінець, як в оправу ввела,
І як зорю ясну вище хмар піднесла.
І на злість ворогам засїяла вона,
Як алмаз дорогий, як та зоря ясна.
І сіяти не вік поки сонце стоїть,
І лихим ворогам буде очі слїпить.
Хай же ті вороги понїміють скоріш,
Наша мова сіє що години яснїш,
Хай коштовним добром вона буде у нас,
Щоб і сам здивувавсь у могилї Тарас,
Щоб поглянувши сам на сотворіннє своє,
Він побожно сказав: звідкіля нам сіє. —

А. КРИМСКИЙ.

ТАРАСОВЕ СВЯТО НА ЧУЖИНІ.

В дальній Кавказщині, в краї чужому
Мріє ть ся рідняя хата.
Свята найбільшого ми дочекались,
Нашого любого свята.
Вся Україна сьогодні справляє
Пам'ять своєму пророку.
Ми із чужими так само возносим
Славу сердечну, глибоку.
Згадуєм сумно за рідну Вкраїну,
Повну принаду землицю,
Повну ланів і гаїв, і садочків,
Повну краси чарівницю.
Згадуєм сумно за рідну Вкраїну,
Повну злигоднів селянських,
Повну насильства, одчаю та муки,
Повную лютощів панських.
Нене голубко! до тебе я лину, —
Тут я чужий чужениця.
А ще забуду тя Єрусалиме,
Будь мі забвенна десниця.
Хай язик мій прилипне,
Скоро я Тебе забуду
І в чужині одіб'юся од служби
Нашому рідному люду!
Батьку Тарасе! ти чуй присягання:
Ми, українськії діти,
Матір і бідного меньшого брата
Будем повіки любити.
Будем боротися, їх визволяти
Із пазурів сина Єдома!
Каже надія: Діждемся напевне
Вільного рідного дома. —

ОЛЕКСА КОВАЛЕНКО.

ШЕВЧЕНКОВА МОГИЛА.

У всїх людей на сьвітї є святинї,
Що будять в них найкращі почування,
Що їх зміцняють при лихій годинї,
І наливають в душу сподївання.

Святиня та у нас на Вкраїнї, —
Шевченкова славутная могила,
Бо там заснув на віки в домовинї
Той, хто Вкраїнї дав орлинї крила.

Його піснї, слова його пророчі,
Збудили нас, слїпим одкрили очі
І сповнили завзяття чарівного.

І зроду те завзяття не погасне
І в серцї нашім, мов проміння ясне,
Сьвітитиме серед шляху трудного.

ДО ШЕВЧЕНКА.

З того часу, коли стоїть Вкраїна мати,
Ніхто сердечно так, як ти, в нас не співав;
І спів твій голосний почав людей здіймати
І в змучені серця новую міць вливав.

* * *

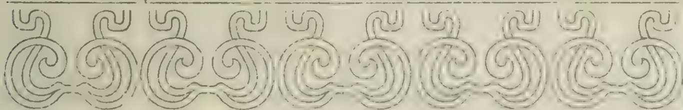
І все, що почало в народі умірати,
Почувши гук дзвінкий палких твоїх пісень,
Прокинулось від сну, в святкові вбралось шати,
І доля Вкраїни знов почався світлий день.

* * *

І хоч Тебе, співця, на сьвіті вже немає,
Але Твій щирий сьпів і досі в нас лунає
І гучно поклика до згоди всїх братів.

* * *

І вчувши поклик твій в часи борні тяжкої,
Ми сміливо йдемо проти недолї злої
І сміємося з кар безсилих ворогів!...

ОСТАП ЛЕВИЦЬКИЙ.

ТАРАСЕ!

Ти розніс України славу
Далеко, широко,
І в Славян семї великій
Ставив нас високо.

Ти показав, що народ наш
Ще живе, здоровий,
Що язик наш так спосібний,
Як і иньші мови.

Ти розкрив нам сонце ясне,
Ти нам дав прозріти,
Що ми правду розпізнали
„І чиї ми діти.“

Подивились на рай тихий,
На свою країну;
„Полюбили щирим серцем
Велику руїну.“

„Полюбили мучеників,
Що за нас страждали,“
Що їх вороги за правду
На смерть „розпинали.“

Правда, є в нас свої „Німці.“
Пхають нас в „Моголи,“
Та на всуе, — ми за ними
Не підем ніколи.

Бо се Ти нам, показав те,
Що не там нам доля;
„В своїй хаті своя правда
І сила і воля!“

Ми завіт твій зрозуміли,
Знаємо вже, хто ми,
І „Посланє“ витвердили
З „титлами до коми.“

„Учило ся,“ як велїв Ти,
„Думаєм, читаєм,“
Та і „найменьшого брата“
Разом просьвіщаєм.

І просьвіта вже несе ся
Від хати до хати;
Щира праця нам приносить
Вже полон богатий.

Вже й „найменьші наші братя“
Нас і себе знають,
І на вічах права свого
Вже ся домагають.

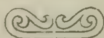
Бо се бач, уже прозріли
Ті незрячі маси...
Усьміхни-ж ся з-за могили,
Всьміхни, Тарасе!

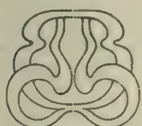
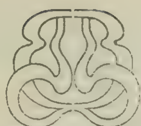
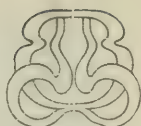

ЛЕСЯ УКРАЇНКА.

НА РОКОВИНИ ШЕВЧЕНКА

Колись нашу рідну хату
Темрява вкривала,
А чужа сусїдська хата
Сьвітлами сияла.
Та минав ти, наш Кобзарю,
Чужії пороги,
Орав свою вбогу ниву,
Рідні перелоги.
Ґомоніла твоя кобза,
Гучною струною,
В кожнім серци одбивалась
Чистою луною.
Спочиваєш ти, наш батьку,
Тихо в домовині,
Та збудила твоя пісня
Думки на Вкраїні
Хай же промінь твоїх думок
Поміж нами сяє, —
„Огню іскра великого“
Повік не згасає!
Щоб між нами не вгасало
Проміння величне,
Ти „поставив на сторожи“
Слово твоє вічне.
Ми, як ти, минати будем
Чужії пороги,
Орать будем свої ниви
Рідні перелоги.

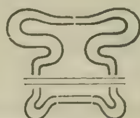

Легенда.

Було колись в одній країні:
Сумний поет в сумній хатині
Радами думи шикував;
Вони й „рівнались“ мов піхота,
Аж тут співця взяла охота
І він їм крила подавав.
Крилами думонька тріпочуть,
Порядку слухати не хочуть;
Розбили всї шеренги в мить!
І в розсип те крилате війско
На житєве бойовиско
З тїсної хати в сьвіт летить.
Одна полинула високо,
Друга поринула глибоко,
А трета вже гніздечко в'є;
Та-мов орлиця славу кличе,
А друга чайкою кигиче,
Або зозулею кує.
Тим часом люде працьовиті
Розкинули майстерні сіті,
Сїльця поставили, пастки,
По кущиках позасїдали,
Принадоньки понакладали,
Тай ну ловить думки-пташки.
Так люде, думок наловивши,

По кліточках розсадивши,
І заходились чепурить:
Всїх чорнокрилих-побілили,
А білих трошки почорнили
І всїх дали позолотить.
А щоб котра не полетїла,
Приборкали усїм їм крила —
Тепер буянню їх кінець! —
Ніжки до купи пов'язали,
У кошик гарно повкладавши,
Несуть співцеві на ралець.
Бо тож як раз тієї днини
Були співцеві роковини —
Рождення й смерти заразом.
Віншують гостї, подарунки
Виймають клунки:
„Твоїм добрі тобі-ж чолом!"
Пташки тоненько щось пищали
Та позолотою брязчали...
Поет вернув ся до гостей:
„Громадонько моя поштива,
Де ти набрала сього дива"...
Він не пізнав своїх дїтей!

СЕРГІЙ ПАВЛЕНКО.

НА ВІЧНУ ПАМЯТЬ ШЕВЧЕНКОВІ.

Слова як пташка летюче,
Зумій ти його окрилить,
Стане мов іскра палюче
І прямо до серця летить;
Підніме там сили недужі,
Зуміє і дух оживить,
І душі черстві та байдужі
Зуміє до діла зрядить.
Українське давнеє слово
Красили давніш кобзарі,
І золотом сяяла мова
В своїй наймолодшій порі.
І пісні і думи козацькі
По Вкраїні складали вони;
Ще й досї ті думи козацькі
Підпалюють душу сами.
Козак за свойого уряду
Пишав ся на волї собі
І з словом свободи на Раду
Народну ходив він тодї.
З України сим словом славутнїм
Ми гнали своїх ворогів,
Ми гнали сим словом могутнїм
Панів єзуїтів, жидів.
Бо пташкою слово лїтало,
Мов іскра огненне було;
За правду народ піднїмало,
З козацького на волї жило.
Приборкали нашу Україну,
А з него і слово її
На лихо для рідного краю

З ними у нас кобзарі.
Унуки-ж Великого Лугу
Своїм зачали гордувать,
Все рідне пустили в наругу
Й побрались чужого шукать.
А з рідної мови зробили
Нічевя та сміх для людей;
До її жартів притулили,
Казали: се мова дітей...
І з слова свого глузувати
На Вкраїні у нас почали;
Ми золото, мову богату,
В багнюці втопили були.
Ми йшли до позору й руїни.
Зубоживши душі свої,
І стали катами Вкраїни,
Продавши народність її.
Й не чуть було голосу правди
В сумний та срамотний той час;
Ніхто не давав нам поради;
Проглинула темрява нас!
Тарасе! З позору й могили
Ти словом Україну збудив
І духа могутнього й сили
Ти в душі убогі налив.
Ти рідну зневажену мову
Як неньку свою поважав
І шлях їй, доріженьку нову
В народне життє показав.
Ти вріднеє слово, Тарасе,
Чогось чарівного налив;
І стало воно ще богатше
Ти знову його окрилив.
І словом богатим народнім
Про все Ти зумів розказать,
И байдужим синам підневольним
Богацтво ти вмів нагадать.
Ти ним удовиці-Україні
Вернув її бідних синів,
Згадавши годиноньки давні
Й козацьку роботу дідів.

„Славянство,“ „народність,“ „свободу,“ —
Давно вже забуті слова,
Ти знов воскресив і народу
Поніс на великі діла.
Кохаючи родину кревну,
І иньших не вмів Ти забуть:
Незгоду славянську непевну
В любов Ти бажав повернуть.
Ні лихо ні тяжка неволя,
Ніщо не зломило Тебе,
І віри у правду ніколи
Не кидало серце Твоє.
Ти „просто“ ішов по дорозї,
Куди Тебе ґенїй послав,
Й апостолом правди небозї
Українї-неньцї Ти став.
Ти сіяв, щоб иньші пожали;
Для брата Ти вік працював;
Щоб меньшого брата обняли,
Ти старших молив і благав.
Ти сїяв, і слово-глаголи
Далеко між люд понеслось
І зерном добра і любови
У серцї в людей принялось.
Некай же те слово несеть ся
Ще далї між людом собі
І в памятник слави складеть ся
На вічную память Тобі!
Нехай же те слово на віки
Живе та росте без кінця
І діжде, що вільнії дїти,
Зівють Тобі в дяку вінця!
Так спи-ж тепер, Батьку Вкраїни,
Козаче з усїх козаків!
Спи, сину своєї вітчини,
Найбільший з усїх кобзарів!

ІВАН СТЕШЕНКО.

Рідна легенда.

Я чув колись: на край зелений,
Що у квітках і щасті цьвів,
Повіяв дух зіми шалений
З країни вікових сьнігів,
І розпустивши холод лютий,
Скував веселий любий край,
І впав той край, льодами скутий
В надмірну тугу та одчай...
Погасло щастя й сьвітло всюди;
Замерзла радість на вустах
І до зіми не звичні люде
Вмирати стали на сьнігах...
І щоб знайти якогось ладу
І зрятувати край з біди,
Зійшлись на журную пораду
До мудреця свого діди.
І мовив той: — „не марно, браття,
Шуканням істини я жив
І людські зносючи прокляття,
Блукав між гір та довгих нив.
Я знаю зла того причину,
Я знаю, як його змести
І поневолену країну
Вернуть до ясної мети.
За ваш-же гріх, за чорну ваду
В сьнігах ми гинем серед мли, —
Бо ми страшну вчинили зраду,
Свій край чужинцю продали!
І щоб сонце вгледіть над людьми,
Потрібно, щоб народ наш кригу
Своїми розтопив слїзьми.

Але ті сльози мусять бути,
Не тим, що льє тепер народ, —
Бо очі їх, морозом скуті,
На льод-такий-же ронять льод
Ті сльози мусять буть иначі:
Щоб кригу миттю розпекти,.
Вони повинні буть гарячі...
Добудьте-ж ви тих сліз, брати!
Ідіть, і в дорогій країні
Такого ви знайдіть співця,
Щобі журбу й думки орлині
Міг наливать в чужі серця;
І хай про нашу кривду й скруту
Він зложе сьпів з таким вогнем,
Щоб людську душу, льодом скуту,
Він вкрив нечуваним жалем.
І як народ себе пізнає
І ті, що продали народ,
Проронять море безкрає —
Горячих сліз на кріпкий льод,
І льод той стане роставати, —
Тоді лиш ніжна та знадна
Нас привіта, як люба мати,
Довічня світлая Весна!
Але сьпівцю тому скажіте, —
І хай все вчує цілий мир,
Що за ярмо, слізьми розбите,
Впаде він першою з офір.
Ідіть-же! — І пішли ті люде,
І розішла ся вість кругôм,
Чим можна увільнити груди,
Суворо здавлені ярмом.
І почали сьпівця шукати,
Щоб міг розчулить їх до сліз,
І за свою країну — мати
Себе в офіру щоб принїс,
І одшукався він в народї, —
Та не між дук, не між панів,
Не в шовком прибраній господї,
А у халупі, між рабів.
І він, що побивавсь од суму,
Що бачив тільки царство хмар,

Таку зложив про волю думу,
Що сьвіт замер немов од чар.
І вчувши сьпів про гніт народа,
Де обіцявсь і рай і суд, —
Сльозами понялась природа
І заридав невільний люд.
І впали сльози ті пекучі
На заморожені лани,
І оживши квітки пахучі
Під райським царство льоду,
І боючись мечів тепла,
Зіма, забравши злу негоду,
На дальню північ утекла...,
Але, тікаючи, безсила,
Під тиском дужчого борця,
Вона з орканом захопила
І ненавидного сьпівця;
На безпросьвітную чужину
Його закинула і там
За відрятовану країну
Сьпівець той наложив життєм.
Та не незабули про визвольця
Брати, що встали в царстві мли, —
І тіло славного бездольця
Вони в свій край перенесли,
І поуз хвиль ріки-Славути,
Де він здійнявсь люту тьму,
Де він сьпівав, щоб край розкути,
Могилу вивели йому.
І стала стала та могила,
Як ні одна з могил у них, —
В ній полягла велика сила,
В ній незрівнянний дух затих...
І протоптали путь широку
До місця, де спочив сьпівець,
І ходить люд туди що-року,
Щоб положить з квіток вінець.
І научаючи дитину,
Промовить: „памятай, дитя, —
Се той, що за свою країну,
Як вірний син, віддав життя.“

Я знав забутий, пишний храм.

Я знав забутий пишний храм:
Давно покинутий жерцями,
Що продались чужим богам,
Стояв він сумно перед нами...
І не було в ньому одправ,
І не курилось тіміяму, —
Бо ворог злий печать поклав
На дверех замкненого храму...
І щоб ніхто з людей не сьмів
Із храму знять замок печати,
Він смертию й дзвоном кайданів
Велів невільників лякати...
І йшли часи... І повний мли,
Стояв той храм без жертви Богу,
І зела буйні поросли
До нього втоптану дорогу.
Але прийшов і правди час...
З'явивсь юнак, мов стально скутий,
І знять з народу гніт образ,
Пішов під рідний храм забутий,
І хоч на камені ступнів
І впав він жерствою тяжкою,
А той храм за-для братів
Одкрив він власною рукою.
І нині ходим ми в той храм
І там, свобода вірні діти,
Складаєм імн тому, хто нам
Дав змогу в рідний храм ходити.

ВАСИЛЬ ЧОРНОУШЕНКО.

До Шевченка на той сьвіт.

Від щирого серця
На той сьвіт далекий —
Шлю Тобі привіт
Шлю Тобі від себе
Й щирих земляків!
Спасибі, спасибі
Що не цуравсь мови
На рідній співав –
Ти Вкраїну в гору
Наше миле слово –
Поезию нашу — Ти в гору підняв!
Ти як орел сизий
По краю літав,
Й славу предківськую
Всїм нам розказав!
В Тебе говорили
І Днїпро, і море,
Козацькі могили,
Байраки, долини,
Й високиї гори.
Із під хмар громових
Ти край озирав,
Та на смутній кобзї
Про давнє... недолю...
Нам на причуд грав!
Бажав безкрайної волї,
Добра всїм бажав!
И за те у кайданах
Побачив Арал...
Поборнику правди! скільки ти страдав,

Скільки Ти за неї гірких пролилвав!!
Мучили! А за що? Хиба ми не вільні
Про давнє згадать,
Про свою недолю... Україну... волю...
Правду заспівать!
Завдали у дикий край
І десять років мордували:
Живим огнем пекли-сьпівать
Про волю миру не давали.
Та ба, не помоглось!
І їм-Твоїм катам-простив!
І пізнали препогані
Про душу поета,
І пізнали-схаменулись, —
З неволї вернули!
Вернули?! І що-ж із того
Коли скатували,
За ті роки кров випили,
Жили повпинали...
Побороло катування
Занедужав тяжко —
І полинув гень на небо
Бо на землї важко.
Важко, гірко борцям правди
Між сїм людом жити
Кожен з радістю готовий
В ложцї утопити!

* * *

Прилїтай же орле сизий,
Мій любий Кобзарю,
З того сьвіту всім нам дати
Щирую пораду!

ГРИЦЬКО КОВАЛЕНКО

До Дніпра.

До хвиль твоїх сьпівучих і ласкавих,
До гір, ярів, зелених берегів —
Твій бідний син ізнову повертає.
Далеко був я, довго там блукав...
Поміж людий чужих, серед клопотів
І боротьби, на „стогнах“ бучних міст —
Я згадував тебе, мій друже-батьку,
Привіт тобі я щирий посилав.
Прийшли мене, і ласкаво й прощеннєм
Мою зболїлу душу заспокій;
І мої сльози ти омий у хвилях,
І рани мого серця окропи,
Відпочивав я думкою від давна
На сїх зелених рідних берегах,
У спогадах, у мріям молодечих —
Я бачив славних тут синів твоїх,
Страшних завзятих і вільнолюбових.
Я чув лунаннє їх пісень і сурм,
І казанів, — луна йшла відгомоном,
Зникаючи десь в глибині ярів...
І тихій вітерець менї приносив
Розмову гайдамацьку з тих ярів,
Розмову про дїла сумні, крівaві...
Відпочивав мій дух на тій горі,
Де поховали Кобзаря-пророка,
Що словом огненним будив,
І будить нас зі сну, неволї й смерти.
Щоденного клопоту там не чуть;
Кругом синїє рідна Україна:
Понад горою віє вітерець,
І плеще там в низу Дніпрова хвиля.

І голову схиляв я до Хреста,
Що високо піднявсь, як на Ґольґоті,
Як прапор, піднятий за все святе,
За всїх покривдженнх, за волю і долю...
До Тебе, Днїпре, я вернув ся знов.
Прийми мене, і ласкою й прощеннєм
Моє побите серце заспокій.
Нехай — гріхи обмивши, сил набравшись,
Я знов вернусь до жизнї й боротьби.
А як наближить ся кінець сумного
І одинокого мого життя,
Як безнадійним холодом повіє
На мене вітер смерти, — я вернусь
До тебе знов, мій друже, мій ти батьку,
Щоб слухати розмову твоїх хвиль
Про дива таємничі і довічні;
Щоб до остатньої хвилини чуть
Спокійну, давню пісню, що сьпіває
Твій тихій вітерець... останнїй раз,
Вмираючи, я гляну на ту гору,
На стяг надії й визволення — Хрест, —
І очи затулю на вік спокійно...

М. ШКОЛИЧЕНКО.

Тїни.

(БЕЗСМЕРТНОМУ Т. ШЕВЧЕНКУ.)

Над грядою гір високих,
Що лежать понад Днїпром,
Ізза хмар подиноких
Ллєть ся сяєво сріблом.
Врештї хмари розступились,
Виплив місяць на блакить,
Чорні гори осьвітились
І змінилось все у мить:
На горі з'явилась хата,
Поруч з нею хрест засяв,
А по згірю дїд вусатий
Тихо, любо похожав.
На горбок зійшов старенький,
Став дивитись на Днїпро,
Що між гір котив тихенько
Чисті хвилї, як срібро.
Сяє Днїпр, гуляють хвилї,
Села сплять, гора мовчить,
Дїд стоїть і вуси білі
Тихий вітер шерудить...
— „О, моя свята Україно,
О, мій краю дорогий,
Пишна ти моя родино
І бездольний краю мій!
Рік за роком пролїтає,
А ти все собі сумна,
Смутну пісню Днїпр сьпіває,
Разить серце аж до дна.
О, мій друже, мій Славуто,
Хвилї дужше розганяй
І як вільний, неокутий,
„Вільну пісню засьпівай!"
Тиха хвиля „дїдугана"

Зашуміла, загула,
Ніби справці та догана
Їй серденько пройняла.
А старий очий не зводить,
Слуха пісню ту святу
І байдуже, що надходить
Другий дід на гору ту.
Надійшов зовсім близенько,
Уклонився, шапку зняв
І старому приязненько
Свій привіт казати став:
— Поклін тобі від України,
Поклін тобі від Галичан,
Поклін від діда і дитини,
І від панів і від селян.
Розправ, Тарасе хмурні брови,
Навколо весело дивись,
Наш край наблизивсь до обнови,
На ноги діти підвелись.
Ти тілом зник, але твій дух
Русь-Україну оживив
І міцний до свободи рух
Здороги каменя звалив.
Імя твоє, на славу України,
Міцнійше мармуру у справах залягло,
На йому край мурує тверді стіни,
Воно життє родині наддало,
Диви ся-ж весело на рідну Україну,
Ти вмер і оживив родину.
— О, Леоніде, брате мій, —
Почулась радісна відмова, —
Росте, живе наш край святий,
Цьвіте наука, пісня, мова!...
Сюди, мій друже, близше йди,
Вкраїна Господа вблагала!...
Молімось, друже!... І діди
На тій горі молитись стали.
На велетнів дивив ся зірок мир,
Блискучі паруси їх голови покрили
І... зникли в сяєві блискучих зір
Українські великі сили.

ШЕВЧЕНКОВА МОГИЛА.

Ой, богато могил над Дніпром
Простагло ся одна за другою,
Та одна тілько з їх вабить душу мою
І найвижщою сяє красою;
І не більша вона, і не вижча других,
Але доля їй славу післала:
Та могила Шевченкова взяла,
В своє серце поета сховала.
Ой, могило, холодна, німа!
І чого ти стоїш потихеньку?
Озови ся до нас, оповідай ти нам
Те, що чуєш в своєму серденьку!
Розкажи ти нам думки того,
Що до себе на віки забрала, —
Ти вартуєш його, розмовляєш із ним,
Ти усю тайну його взнала.
Ти вже бачила, певно, не раз,
Як поетова тінь виступає,
Як на грудях високих твоїх
За Вкраїну він Бога благає!
Ти наслухалась вісточок тих,
Що Дніпро до Тараса приносить,
Так промов-же ти нам, шо міркує поет,
Що в своєму він серденьку носить?
Чи вістило йому, що родина його
Стрепенулась, росте, оживає,
Що працює сімя, і що праця еї
Рідниї ненці тугу розганяє?
Оповідай-же нам ти, могило німа,
Чи про все ще батька наш знає?
Та могила мовчить лиш вітрець прошептав:
„Він лихих синів не благословляє."

МИКОЛА ВОРОНИЙ.

Сон

В НІЧ ПІД 26. ЛЮТОГО.

Ніч. Тихо, як в усї. І важко, і душно...
Замовк цїлоденний гармідер і шум.
І я у знемозї лежу непорушно
Один-самотою без сили і дум.
Весь день проминув в метушнї і торботах,
Весь був зажитий на працю гидку —
Ту працю, що лине в щоденних клопотах
Про власний добробут у власнім кутку!
Доволї. Над силу. Спокою, спокою...
Не треба нїчого, байдуже про все, —
Знеміг ся на силах я, впав під вагою...!
Нехай же хоч ніч забуття принесе!
Як тихо навколо. Зійшов срібнорогий
Мандрівець північний і все осьвітив:
Зирнув і до мене в покоїк убогий
І весь своїм сьвітлом лагідним залив.
Химернії тїни прослали ся долї
Від столу, завис і квіток на вікнї.
Лежу я, безсилий, позбавлений волї,
І втоплюю очі в портрет на стїнї.
Задумане чоло до долу схилилось,
Поваживший і страдницький вираз лиця,
Неначе в нім горе всесвітнє відбилось
І очи глибокі, сумні без кінця!
У шапцї й кожусї... і вуса козачі...
Не можу очей одвести — притягла
Мене якась сила могуча й неначе
Солодка дрімота всього поняла.
Як пильно, докірливо дивляться очі,
Немов-би говорять... Нї, се не портрет!
Се в місячнім сьвітлї зімової ночі

Стоїть він, живий, наш великий поет!
Стоїть і з докором хита головою...
Мій Боже! либонь він говорить зі мною?!

— „Довго-довго я дивлю ся
З високого неба;
Виглядаю, та не бачу,
Чого мені треба...
Над могилою моєю
Чорний ворон краче,
А душа моя убога
Сумує та плаче!
Сини мої, дочки мої —
Квіти мої, діти,
Знеможені, з'убожині,
Морозом прибиті!
Виростав вас, доглядав вас
На втїху та диво,
Сїяв зерно, сподївав ся
На добрії жнива...
Та ба! Думка одурила,
Як і перш дурила:
Зледщіла, знїкчемнїла
Козацькая сила!
Пішли в найми, запродались,
Своє залишили...
Зацурали Україну,
Степи і могили!
Зацурали й свою мову
Земляки кохані, —
Славних прадїдів великих
Правнуки погані!*)

. . . .

І враз я прокинувсь. Химерною грою
Сріблясті проміння в вікнї миготять
Портрет на стїнї. Але що-ж це зі мною?
Чому в мене сльози на віях тремтять?

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

*) Взято з „Кобзаря“ Т. Шевченка.

ГРИЦЬКО КЕРНЕРЕНКО.

РОКОВИНИ СМЕРТИ Т. ШЕВЧЕНКА.

Вдова безталанна й „покритка — від пана,
Що сльози за них проливав ти,
„Байстря“ не обуте, під тином забуте,
Що батька не знає, як і звати,
І гори високі і кручі глибокі,
Степи ті широкі, безкраї,
І вся Укрїана і навіть дитина —
Сьогодня тебе поминають!
Глагол твій могучий розніс Дніпр ревучий,
З Дніпра вже і вітер розвіяв,
І зерно здорове — твоє щире слово
І нашому серцї посіяв.
Те слово велике нам людям — калїкам
Ти в піснях та в думах оставив,
І в сьвітї як жити, як треба любити —
Себе ти на віки прославив.
А ми вже ходою йдемо за тобою
Та сїєм твою батьківщину,
І пісні сьпіваєм, в них Бога благаєм,
Щоб дав нам з зерна хоч стеблину.
І може настане те время жадане
І стебло у цьвіт розівєть ся:
„Обніме брат брата, й заплакана мати
Погляне на них та й усьміхнеть ся!“

П. Т. СИЧ.

НА СПОМИН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

На пригорку за Каневом
Стоїть одинока
З Дніпра видко бованіє
Могила висока.

Не дуже то вона пишна
І крест не сияє
Про те старе і малеє
Ту могилу знає.

Чиї тлінні там останки
Лежать спочивають,
Що і діти маленькії
І ті навіть знають?

Кого спитай, кожен скаже,
Що там спочивають
Кости того чиї думи
По сьвіті літають.

Скажуть тобі що то ніби
Тарас спочиває
А на справді він між людьми
Живе не вмірає.

Не раз бачив риболочка
Ідучи до дому
У півночі й дивував ся
Кобзарю старому,

Що і досї старий кобзар
Ще не вгомонив ся,
Не раз Тарас на пригірку
Стояв та молив ся.

В чорній рясї мов в киреї
Над Днїпром гуляє
То із Днїпра України
Долю викликає.

А іноді соловейки
Обсядуть могилу
Та з Тарасом і сьпівають
Про Вкраїну милу.

І Днїпро їм помагає
Реве завиває;
Вітер гуде і гай шумить
Аж луна лягає.

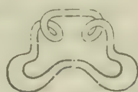
Дуже, дуже хороші
Там пісні сьпівають.
Цїле лїто отсї пісні
Над Днїпром лунають.

От так бува де спочива
Тарас на могилї
Він і тепер сьпіва, плаче
По милій руїнї.

Там сьпівають про те лихо
Що давно минуло
І про нове просять Бога
Щоб швидше заснуло.

Кличуть долю закликають
В милу Україну
Щоб хоть тепер привитала
Як мати дитину.

Не затихне старий кобзар
А буде сьпівати
Поки доля Україну
Привита як мати.

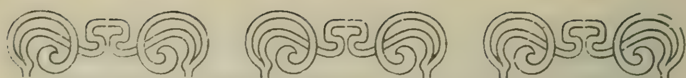
ІВАН СЕРДЕШНИЙ.

Шевченкови.

Стояла тиха ніч в надзорянім просторі,
Блакіть прозорая зоріла вся кругом,
І, наче вогники, в широкім темнім морі,
Зірки в ній сяяли позлотистим шитвом.
Зірки злотистиї вели ввесь час розмову,
Прóмінням граючись в півтемрявій ночи
І сьвітло любеє, мов шату ґрезетову,
На сьвіт осяяний пестливо іллючи
І між блискучих зор, щô в небі гордо сяли,
Зоря єдиная, ясніш від них усїх,
У колї сьвітлому без смутку й без печали
Пишала радісно в країнах неземних.
Від неї промінь ливсь, в перлини пишні вбратий
І теплїнь любая кружляла в вишинї
І мріяв лехкий сон, промінням зорі знятий,
В якійсь невідомій, довічній таїнї.
Зірки покійниї вели розмову тиху.
Зоря найкращая горіла вся в сріблї.
І раптом сьвіт здрігнувсь, немов в якомусь лиху,
І все заплуталось в навислій зразу млї
Густа розпалось мла, Засяло сьвітло знову;
Зірки прорізались в густому туманї.
І знов зняли свою таємную розмову
В своїй надзоряній, безкраїй глибинї.
І лиш єдиної не сяло в небі зорі,
Що грала краще всїх над простором землї
І, що ранїш на всїм безлюдному просторі
Пишалась вдовою в яскравому сріблї.
Вона не сяла більш. Не вже-ж вона пропала?
Не вже погаснула без слїду в злій пітьмі;
Як часто гасне блиск святого ідеала

Поміж заглохлими у темряві людьми?
О, ні, ясна зоря не згасла в тьмі безкрайній,
Краса довічняя не вмерла в хмурій млї,
А тихим янголом, як сьвітла промінь тайний
Засяла радісно в степах рясних землї
Засяла радістю в однїй ясній країнї
І сьвітло тихеє по селах полила
І, наче ненька та укоханій дитинї
Утїху вищу їм і долю подала
І в них піднїс ся дух. Міцна відвага встала,
Борня жахливая здала ся лекша всїм
І ґенїй рідного святого ідеала
Полинув з мріями по нивам дорогим.
Чия-ж то̂ є зоря, для нас усїх окраса
Чия-ж то̂ країна щаслива та пишна?
Та вічняя зоря то є зоря Тараса,
А край щасливий той Вкраїна єсть ясна!

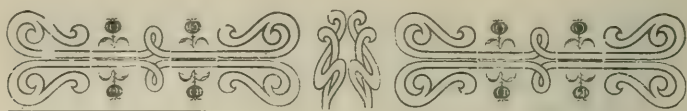
БОГДАН ЛЕПКИЙ.

НА ТАРАСОВІЙ МОГИЛЇ.

Тут той дужий дух,
  Що почав наш рух
Що підняв українську ідею,
Тут лицем пади,
Грудь свою кріпи,
Знемощілий, безсилий пігмею.
Той, що тут спочав,
Жизнь свою віддав,
Як Спаситель для ріднього люду —
А ти спину гнеш
У ярмі сопеш
І чекаєш небесного суду?
Той що тут лежить,
Муки в вік терпить,
Дивлячись на таке покоління,
Що втеряло честь,
По забуло месть
І приспало народнє сумлїння,
Де-ж той заповіт
З перед сорок літ,
Щоб пірвати ворожі кайдани? —
Нинї як колись
Кривда морем ллєсь
І лютують ще гірше тирани!
Де-ж той заповіт
З перед сорок літ,
Щоб єго в сем'ї вольній згадати?
Люди в нуждї мруть
І цїлують кнут
І блукають без власної хати.
Де-ж той заповіт
З перед сорок літ,

Де-ж тоті незабуті глаголи?
Всьому винні ви,
Плеканці Москви,
Скандинавські нащадки, Монґоли!
Замість люд вести,
Перед ним іти,
Я стратеґи до бою за волю,
Ви за для вигод,
Як без'умний скот
На ворожий бік претесь юрбою.
Що вам честь, що люд?
Там достатки ждуть,
Там відзнаки, хрести, нагороди!
Патріотизм сьміх,
Зрада то не гріх,
Ви і батька вбєте для вигоди!
Та прийде кінець, та урвесь терпець
Та настане день слушний відплати! —
То-ж у кого честь, у кого сором єсть,
Хай за вчасу виходить на чати!
Бо житє і час не чекає нас
Тільки вічно іде своїм ходом —
То-ж у кого честь в кого сором єсть
Хай іде з своїм власним народом!

В ТАРАСОВІ РОКОВИНИ.

I.

Покинь на хвилю торг житя — а духа
Скріпи у собі та зніми у гору!
Народе мій! Се я тобі говору —
А в кого розум й серце є — най слуха.

Зриваєть ся велика заверуха
Над нашим домом. З ящика Пандори
Посиплють ся на тебе злидні — горе,
Потопа злоби, а добра пбсуха.

Та ти кріпись ї не теряй надїї,
Се бій найтяжший та може послїдний,
Проклятий най буде, хто в бою млїє,

Проклятий і житя правдивого не гідний!
Кріпіть ся в горю та їдіть на бої
Не як недолїтки, лиш як мужі — герої!

II.

Я примір вам даю. З нужденної хатини
Я вилетїв, як з попелища птиця,
Я розгорівсь на небі, як зірниця,
Щоб вести нарід, що в темряві гине.

Я примір вам даю. З сирітської дитини
В Давида виріс я, що з Ґолїятом бєть ся.
Я, раб, тиранам плюнув правду в лиця
Й во вік вони не змиють тої слини.

Я примір вам даю. В життя страшній пустині
Мов на Голгофті я писав закони,
Якими ви жиєте ще до нині,

Я жив, терпів і вмер за міліони.
А ви?... Ви мовчите? деж ваші лиця?
Чи ви жиєте, чи житє вам снить ся.

III.

Я примір вам даю. Мене судьба так била,
Як молот бє зелїзо на ковалї,
Як в огни гартують силу сталї —
От так вона мене в злиднях насталила.

Великого духа людського єсть сила.
Він, як скала, здіймесь понад фалї,
Як гураґан летить все далї – далї,
Як хмара легкі розпинає крила.

Нема для нього нї стриму, нї впину,
Зігнилий воздух громом він ворушить,
Він скали оре, ріки, моря сушить,

Там лиш в недолї, в трівоги годину
Женїть від нього зневіри потвору,
Най не паде, лиш най летить все в гору!

СИЛЬВЕСТЕР ЯРИЧЕВСЬКИЙ.

УСТАНЬ ПРОМЕТЕЮ!

(На спомин Тараса.)

Так пусто, так страшно докола було:
Козацьких нащадків ярмо прилягло,
У пекло зневіри пірнули брати,
Шаліли й желїза кували кати —
аж Він появив ся, кайданами стряс
і душу і серце народу він спас...
Збудив у могилах могутнє житє,
прогнав неминуче — грізне забутє,
і пісню за піснею з груди ронив,
братерства воскресний псалом задзвонив,
і загомонїли степи і горби
і встала країна до праці борби...
Чи із неба оттой характерник прийшов,
Що тільки огню в своїм слові знайшов?
Чи щирий для люду післав його дух,
би пімсту приніс за столїтя наруг?
Чи може сповнив ся у край божий гнів,
Що ласки той промінь для нас заяснїв?
Ах, з люду він вийшов-новий Прометей
той скарби небесні приніс для людей —
І добре пізнав його кат-людоїд
й заставив сповнити здрій муки і бід —
а Він їх до краю сповнив і умер — —
та сили нісень лютий кат не затер!...
Устань Прометею великий устань
живою душею на ворога грянь!
Зростають у силу вірлята нові,
до бою важкого їх вести — Тобі —.
Тебе призиваєм що хвилї, що дня
в свободи і правди і чести імя!

Н. НЕКРАСОВ.

НА СМЕРТЬ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

Не предавайтесь важкому терпіню!
Случай предбачений але не бажаний:
Так погибає по Божому велїню
Руської землї чоловік замітний
З давного часу. Молодість трудна,
Повна посвяти, надїй, поривання,
Смілиї речі, боротьба страшна,
В слїд за тим довгі днї заслання.
Усе він звідав: тюрму Петербурга,
Справки, допити, жандармів доброту
Усьо — і роздольний степ Оренбурга
І його кріпость, в нуждї, забуттю.
Жив салдатом, з бідними салдатами, —
Всякий невіжа його оскробляв,
Міг умерти, звичайно, під палками, —
Може і в тій надїї вік свій коротав!...
Но вкоротить не бажаючи страдання.
Стерегла його в роки заслання. —
Руських людей щира опіка, —
Скінчились тюремні муки-конання
Усього, чого в ранній молодости він не зазнав.
Тут йому Бог не дав,
Життя скінчилось.

З російського переклав

В. Супранівський.

КЛИМКОВИЧ КСЕНОФОНТ.

НА ВІЧНУ ПАМЯТЬ ТАРАСОВИ.

(Уривок.)

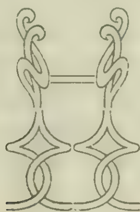
Сходило сонце, заходило:
Воно не гріло, не сьвітило, —
Його не бачили у нас...
Явив ся віщий наш Тарас
І бач! заплакана родина
Всьміхнула ся у перший раз,
І нинї стали жити в нас:
В умі засяло, бєть ся в груди, —
Є гадки, є серце, є люди!

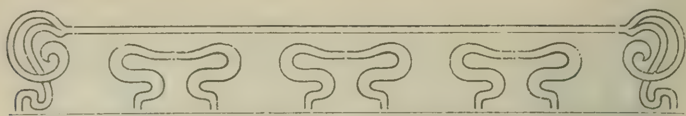
— — — — — — — — — —

— — — — — — — — — —

Твоя отсе, наш Тарасе,
Твоя отсе слава!
За се-ж тебе вся родина
Батеньком назвала;
За се-ж колись твоя слава
Піде на край сьвіта,
Що ти збавив від затрати
Свій люд, свої дїти,
Що сиріток розійдущих
Зібрав у громаду,
Що ми таки свому лиху
Дамо колись раду...

Дамо йому раду, дамо — хоть би всюди,
На сьвіті, край сьвіта знікчемніли люди,
Здоптали всю правду, зрекли ся свободи;
Дамо йому раду, — хотя-б всї народи
Невольні на невольних хотїли вставати;
Дамо йому раду — як схочемо дати!
Хиба що останній із руського люду
Одцураєсь роду і правду забуде,
Забуде одвічний завіт України, —
Тоді хай загине — хай люд той загине,
Слїду не оставить... хай звалять ся гори,
Днїпро нехай висхне, і виступить море,
Й затопить ті люди — бездушні потвори!
Но доки на горах, край моря і в полї
Народ наш великий, пропащий без долї
Живе-проживає милуючи правду, —
Дамо йому раду, дамо собі раду!
І-з попелу фенїкс — з тієї руїни
Та ще воскресне доля України! —

БОГДАН ЗАЛЄСКИЙ.

ШЕВЧЕНКОВА МОГИЛА.

(Уривок.)

..На могилу, що простяглась коло Канéва
Поклін засилаю, з далекого краю. —
Перед тобою голову свою схиляю
О пресвята! величня могило Кобзарева.

— — — — — — — — — —

Тарасе! мій ти любий Кобзарю козачий,
Життє коротке прожив ти в неволї
Зазнавши людської погорди й недолї.
З трій-зіля степового насавсь ти розпачі.

— — — — — — — — — —

Злетїла зарання твоя душа з руїни,
До незнаного таємного краю...
З чужого краю тобі я поклін засилаю
Спочинь! по трудах Кобзарю України...

— — — — — — — — —

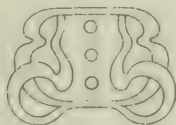
На могилу що простяглась коло Канéва
Поклін засилаю з далекого краю.
О пресвята величня могило Кобзарева
Перед Тобою голову сиву схиляю...

Переклав з польського
В. Супранївський.

ПОТОМОК ЗАПОРОЖЦЯ.

Т. Шевченкови Кобзареви України.

Здоров, Кобзар, здоров брате, іди лиш до хати:
Годї тобі журити ся, годї сумувати!
Уже старі позбірались, прибігли дївчата,
Уже й хлопців позбіралась — повнїсїнька хата.
Усї тобі зустріч вийшли, усї ми радїєм;
Що Тараса побачили тим же добродїєм;
Що він й тепер, як було, добре в кобзу грає,
Україну нашу любить і гарно сьпіває...
Засьпівай-же нам, Тавасе, про тую чужину
Де ти бував, як покинув свою Україну;
Чи у полї, чи у лїсї, чи може на морі —
Умивав ся слїзоньками у бідї та горі?
Чи там сьвітить ясне сонце і зірки, як очі,
Або може, хмари звисли від ночі до ночі?
Засьпівай нам, сизий голуб, віддай серця долю;
Забудь, тобі лекше буде, про злую неволю...
Сїдай брате, на покутї, кинь об землю лихом:
Нехай воно пропадає, або лежить тихо;
Нехай тебе, наш кобзарю, хранить Божа мати,
Подасть тобі довго жити і довго сьпівати.

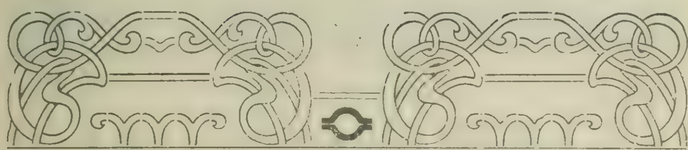
Н. Н. (НЕВІДОМИЙ.)

ТАРАСОВИ ШЕВЧЕНКОВИ.

(Читано на обіді даннім в честь Шевченка 25. марта 1858 р.)

На святе благовіщенє
Тебе привітаю,
Що ти, друже мій, вернув ся
З далекого краю!
Ой, як дуже за тобою
Тужила Вкраїна;
Усе Тебе споминала,
А як мати сина,
Твої думки — мрякою
По лугах вставали;
Твої сльози — росицею
По степах спадали;
Твої пісні — соловейком
В садах щебетали...
Да що й казать! треба кажуть,
Великої хусти,
А щоб людям завязати
Говірливі усти,
А тепер вже й не треба,
Бо вже время иньше:
Тепер людям говорити
І дихать вільнійше.
Хвалить Бога!... Вже й ти з нами,
Наш любий Кобзарю!
Бувай здоров — нам — на радість,
А собі на славу.
Перебув ти тяжке лихо
І лиху недолю:
Засьпівай же нових пісень
Про людськую волю.
Засьпівай нам таких пісень
Щоб Мати — Вкраїна
Веселилась, що на славу
Тебе породила.

НАДЇЯ КИБАЛЬЧИЧ.

На Шевченковій могилї.

Краще-б сю могилу зрівняло з пісками,
Навіть, щоб і слїду не знати було,
Щоб вона стояла не вкрита квітками,
Щоб камінє гостре на неї лягло!

Краще-б сю могилу густим лїсом вкрило
Та терном колющим стежки заросли,
Щоб гук не доходив, щоб вітрові крила
Голосу людского сюди на несли!

Краще-б сю могилу та хвиля ізмила
І на вік покрила покровом важким,
Щоб її забули, її не томили
Та не зневажали спогадом таким...

ГАЛИНА КОМАРІВНА

ТАРАС ШЕВЧЕНКО.

Не на шовкових пелюшках,
Не у величньому палаці, —
В хатині бідній він родивсь
Серед неволі тьми і праці.

Нещасна мати повила
Його малого, зажурилась...
І цілу ніченьку вона
За сина кріпака молилась,

І Бог почув молитву ту,
І дав душі убогий силу,
І в руки хлопцеві вложив
Сьпівецьку надзвичайну ліру.

І виріс він і кобзу взяв,
І струн її торкнувсь рукою —
І пісня дивна полилась,
Повита вічною журбою.

В тій пісні людям він сьпівав
Про щастя, про добро, про волю,
Будив зі сну, пророкував
Їм вищу і найкращу долю;

Сьпівав про чесну боротьбу,
Про сором кайданів брязкучих...
І не жалів він сил своїх,
І не втирав він сліз пекучих.

І пісня голосно лилась...
Але не довго: ворог лютий
Підкрав ся нишком — і замовк
Сьпівець, кайданами окутий.

Замовкла пісня на устах,
Але в душі жила, бренїла,
І в серцї бідному сліпця
Вогнем палаючим горіла.

І довго у степу глухім,
В неволї жив між москалями
Сьпівець, самітний, мовчазний,
З своїми думками й піснями.

Він рвав ся серцем із тюрми
На волю, до ланів широких,
До синїх хвиль Днїпра-ріки,
До тихих тих могил високих.

Він рвав ся — і прийшла вона —
Сподївана, бажана воля —
І все, чого не знав ранїш,
Тепер дала лукава доля.

Та сил в сьпівця, вже не було...
Остання пісня продзвенїля —
І в небо тихо піднялась
Душа поета наболїла.

Умер сьпівець!... І привезли
Його на рідну Украïну,
І коло синього Днїпра
Йому насипали могилу.

Умер сьпівець! Але живуть
В серцях людей слова безсмертні
І тихо по Вкраïнї всїй
Бренять його піснї славетні. —

Т. ШЕВЧЕНКО.

(В XL. РОКОВИНИ ЙОГО СМЕРТИ.)

Бував час лихий, в неволї непросьвітній
Наш бідний край без слова замирав,
Народ губив свою сьвідомість, гордість,
У тьмі, в ярмі, нїмуючи мовчав.

Було скрізь темно, кращі дїти краю
Не знали, де шукати сьвіту їм,
І падали безсило кволі руки,
Згасав огонь у поглядї смутнім.

В той час лихий у хатї вбогій, темній
Сьвіт засіяв і тихий і благий,
Зявивсь „апостол правди і науки“
І вийшов він на шлях тяжкий, довгий.

Пройшов він мало: Смерть неублаганна
Його взяла в обійми потайнї,
Але лишив він давную надію,
Слова лишив величні і міцні.

Вогнем палючим ті слова проникали
В серця людскі пригноблені, страднї,
Збудили в їх відважниї бажання
І слави нагадали зниклі днї.

І сьвітять нам пісні поета дивні,
І кличуть нас до любої мети,
І поки будуть ті пісні бренїти,
Ми не впадем, ми будем все іти.

Най тепер тобі розкажуть хвилї,
Що не забули ми твої пісні,
Що ми йдемо дорогою твоєю
І заповіти любимо твої.

Що ти для нас прекрасне сонце ясне,
Від котрого ми маємо життя,
Тепло і сьвіт, а в днї тяжкі за надто —
У кращу долю віри почуття.

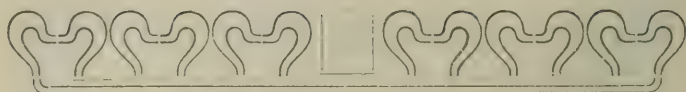
ХРИСТЯ АЛЧЕВСЬКА.

НА СПОМИН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

Тихо-тихо Україна зневолена спала...
Плили зорі над землею, находили хмари,
Плили довгії години, а ніч не минала...
Часто зірка серед ночі дивили ся в хати,
Пригрівала всїх нещасних, сиріток ласкала,
Роздивляла ся, чи в дїток є рідная мати...
Раз над бідним сиротою свій промінь спинила
Тая зоря й зажурилась, і даром високим,
Та вогнем своїм небесним його надїлила,
Щоб почутя в душах братнїх повік не поснули
І будив людий він словом палким та розумним,
Щоб ненавидїв люд рабство сьоїм серцем чулим!
І лунала його пісня плачем о півночи,
Ворогів наскрізь проймала греміла грозою,
Обікраденому люду розкрила в мить очі!
І коли його за правду далеко заслали,
Тихі й смутні та журливі з пустинї Арала
Ті пісні до душ кріпацьких сумно долїтали...
Та зломив ся під вагою важкої неволї
Проводир святих думок, що вбогих прославив,
Що за вільність їх боров ся, не бачивши волї!
І як день тієї волї, що ждав він настане,
Боротьбу його завзяту в ночі з ворогами
І замученую душу усякий спомяне!

. . . .

. . . .

ІВАН ФЕДОРЧЕНКО.

Вічні згуки.

Замовкла бандура, покоять ся струни —
Покрив їх нанесений порох.
Ні згуку не чути, лиш тихії луни
Бренять, мов віддалений шорох.

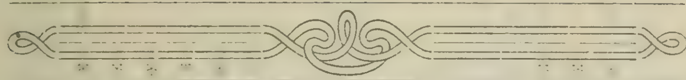
Лиш тихії луни у темряві ночи,
Мов голос молитви святої,
Пливуть в моє серце і серце тріпоче,
Як скроплене листа росою.

Замовкла бандура, лишили ся згуки,
Рукою майстерною злиті
І гоять на серці пекучії муки,
І мрії скриляють розбиті.

О згуки величні! Вам смерти немає,
Хоч вмер ваш творець незабутній,
Ви з нами до віку, бо те не вмірає,
Що витворив Ґеній могутній.

Насунуть ся хмари з страшними громами,
Завіють оркани північні,
А тихиї згуки все-ж будуть над нами
Бреніть не заглущені вічні. —

ЛЬОНГИН ЦЕГЕЛЬСКИЙ.

ПАМЯТИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

Се ангел дзвонить з хрустальний
неба звід! — I. Франко.

Гомоніла Україна — довго гомоніла!...
І рев армат й грохіт рушниць й зловіщий свист ядер, брязкіт і скрип козацьких кованих возів табору й шелест знамен у вітрі степовому і сик оружньої борби, — замовкли у степу Вкраїни!

Гомоніла Україна — довго гомоніла!...

Д о в г о! Д о в г о!

Віки цілі, цілі століття! — Рід за родом, син за батьком, внуки за дідами — клали буйні козачі голови за волю України! Віки цілі, цілі століття народу маси метали двигали ся, щоб стала правда місто кривди!

Поникли голови козачі!
Заснула здаєть ся Вкраїна!

Знесились предовгою б о р н е ю! Поникли голови козачі! У ярмах ходять і в ярмах мруть козацькі нащадки, сини України!

* * *

І зазвеніла пісня на Вкраїні!
Пламенне слово полилось і запалило у душах новий огонь, новую віру! Се засьпівав увесь народ! се засьпівали міліони велику думу горя й скорби!

Се засьпівала вся Україна величній боєвий пеан!

Крилате слово облетіло всї щирі серця України, сьміливі думи з а п а л и л о у м о л о д е ч и х головах і засьвітило смолоскип—не смолоскип! а сонце волї, величня сонце свободи!

Се засьпівала вся Україна, се засьпівало людске

горе, ввесь біль і жаль і плач — давно поляглих і живучих та і грядущих поколїнь!
Се засьпівала вся Україна устами вибранця з синів!

* * *

Тіртаєва полилась пісня! Відкрилась р а н а вікова! Зганулось горе неминуче і забажали свободи заковані у ярмах люде!

Й звенить пеаном піснь Його, найбільшого Вкраїни сина! І кличе в бій, у боротьбу, у січу на житє і смерть!

І кличе на жертвенник свободи синів сердешних України!

У темних глибинах народнїх мас заблисли першії огнї, занялись перші іскри!

Заблисла іскра — мати пожару!
З заходу вихор дує та грізно завіва!
І здійме ся пожар!
Най нам звенить Тіртаєвий пеан!
Най нам гремить у ломоті пожару!

У тому пожарі ми викуємо волю України!

Н. ФІЛЯНСЬКИЙ.

Спить ряд могил давно німих
Під тихим світом зір сумних
І хвиль земних недбалий шум
Не збудить їх довічніх дум.

Ім чуть, як чайка в ранній час
Над ними скиглить раз-у-раз,
Як вільний вільному в замін
Несе вечірній сон руїн,

Як рокіт хвиль на хвилях грає,
Як лан вечірний замірає,
Як слава в сумному раю
Луну останнюю свою
На ранніх зорях викликає.

Ім чуть, а нам! Нам лоно літ
Давало ясний заповіт;
Давно зруйнованих останків
Ми не спитали спозаранку,
Не вміли серця їм віддать,
Іх дум тепер не розгадать...

Нам чайки окрик ранним рано
Нам серцем згадкою не стане,
Не вразить в тихий час роси
Луна колишньої краси
І марно лине поуз нас
Минулих літ минулий час.

Без дум, без жалю і без муки
Ми сонним варварам науки
Даєм могил за рядом ряд
І нам — невернуть їх назад...

І прийде скоро, скоро час,
Нащадок наш спитає нас
Хто нам зберіг останки літ,
Де днів давно минулих слід?

І на простор німий ми мовчки їм покажим,
І даль далекая нічого їм не скаже...

Ланів колишній час, України досьвіт ранній
Не викликав від нас ні згадки ні бажання,
До нас не донеслась таємна їх річ,
В пітьмі руїн німих зосталась серця міч.

Нам царство Скіфії нічого не сказало,
Останками руїн нам дум не занесло,
Берзіллям, блекіттю минуле поросло,
Туманом північі свій час запеленало.

Ми пісні рідної не зберегли в свій час,
На кволий серця жаль звели її до нас,
Нікчемним окликом вона між нами йде
Луни вечірньої з собою не веде.

І тим що згинули в зорі весінних літ
Хрестів поставити в свій час ми не зуміли,
Одна вечірная витає їх могили
Одна вечірная їх чує заповіт.
І внук, наш дальний внук, чий ясногордий ум
Пролине піснею над лоном сонних дум,
Ланами рідними він пройде в ясний час,
Луни колишньої зачує сумний глас
І згадку тяжкую положить він на нари —
Синів України безкровную отару...

ВЕЛЕНТІЙ
ВЕЛИЧНЯ СІМ'Я.

І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вільній, новій
Не забудьте пом'янути
Не злим, тихим словом.
Т. Шевченко.

Вона вже йде, тая величня сім'я, „сім'я вільна нова"... Така велика, що ніби морем безкрайним захопила — обгорнула увесь виднокруг. Ревучим виром затопила ліси і гори, й простори рідних степів...

Вона йде: час бо приспів здійснити заповіт великий... А за нею розгорається так тяжко сподіваний день... І тьма навісная зника, і хмари зловістні, огнем блискавиць розпанахані, в шаленім перестраху безладно снують по небові прояснілому...

Ген-ген женуть кудись сьвіт за очи!... Аж земля двигтить від тієї ходи урочистої, і полум'я пашить в її надрах, і груди хвилюють з радощів „передчуття"; і скоро вже, скоро зацьвіте вона Чарівним, досі невиданим, цвітом...

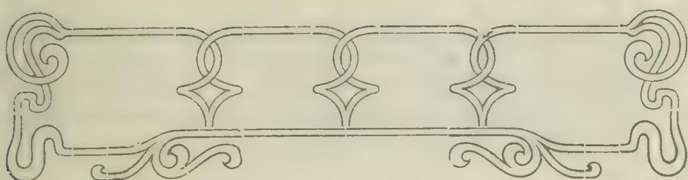
Серед темноі, глупої ночи народилась сім'я та... муками й горем болючим, скорботами цілого сьвіту сповивана, гартувала свої велитенськиї сили в недолі тяжкій...

А вже недалеко — доба, коли від новітньої, звитяжної сім'ї залунає могутнє вітання тому, хто був її провідною зорею у ночі безпорадній:

„Слава! слава незабутьному!...“ Піде гук по ланах, по дібровах, по ґорах, степах. І буйниї вітри підхоплять на легкиї крила свої: „Слава незабутньому!...“

А чулий відгомін розкотить — розмаха по всьому білому сьвітові славу незабутньому...

ЛЮДМИЛА ВОЛОШКА

ШЕВЧЕНКОВІ.

Сотня літ уже минає,
Як слова твої святії
Розійшлись по Україні,
Мов ті перли дорогії

І в тих перлах — самоцьвітах
Є найкращії перлинки:
То слова про тяжку долю,
Долю жінки українки.

Ти убрав її квітками,
Ти умив її сльозами,
І уславив всьому сьвіту
Що найкращими думками.

Чарівний дівочий образ:
Карі очі, стан тоненький,
Чорні, брови, ясний погляд,
Сьміх веселий молоденький;

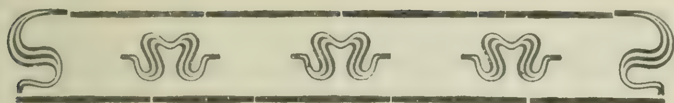
Образ матері святої,
Що дочку її єдину
Пан покриткою пускає,
Оддає в салдати сина;

І дівчину сиротину —
Не словами, а сльозами,
Батьку славний, незабутній,
Змалював ти перед нами.

І за те, аж поки буде
Україна істнувати,
Не забудуть українки
Тебе, батьку, шанувати,

І од пишного палацу
До найменшої хатинки
В щирім серці українки
Вдячний спомин не загине.

ЯНУК КУПАЛА
ПАМЯТИ ШЕВЧЕНКА.

Від гостинця, до гостинця,
Від хати до хати
Грає кобза Українцям
Про вéлике сьвято.

Вся далека і широка
Україна молода
Свого батька і пророка
Сумно спомина.

Усї його поважають
Бідні і богаті;
Тай піснї його сьпівають
У кожній хатї.

А та пісня Кобзарева
Сокòлом лїтає. —
Пливе вільна гомониста
Від краю дó краю.

І сам зносив він много
Кривди і терпіння.
Але не зрадив нїколи
Волї і сумлїня.

Збудив гучним словом
Велику руїну.
Научив любить — кохати,
Неньку Україну.

Охрестили його пророком
Воскресителем руїни. —
Будь-же і нам рідним батьком
Кобзарю Вкраїни!

І пливучи твоя пісня у сьвіт безконешний:
По небес сьвітлому зводі.
Знайшла відгомін щиро-сердешний
У білоруському народі.

З білоруської мови переклав
Володимир Супранівський.

ЕВГЕН СЮЛКОВСЬКИЙ

Останні хвилі Т. ШЕВЧЕНКА.

Чи чуєш друже як буря виє?
Дощ бє об шиби плаче-ридає.
Це смерть мене кличе в країни безкраї,
Де ніякої тайни немає...
Чи чуєш друже? як серце плаче — ниє?

Чи бачиш, друже, дерева гнуть ся?
А хуртовина грізно виє — завиває,
А серце тужить, серце з туги бєть ся,
Що життя скоро минає...
Чи бачиш друже як сльози ллються.

ТІНЬ ЛИКЕРИ ПОЛУСМАКІВНИ.

Чому приходиш до мене клята?!
І пєш кров, — мойого серця упиря устами,
Чому ти стала мені за ката?
Чому життя моє вкрила ти крестами. —

Іди від мене! — в мене нема сили
Даремне боротись з самим собою
Ти мене швидко вженеш в могилу. —
Ех! сатана злучив мене з тобою.

Згинь проклята! Я тебе не люблю. —
Я тебе ненавиджу у цілої сили.
Я тобі не прощу моїх терпінь — муки,
Аж до самої смерти, аж до могили.

Йди! до боротьби я не маю сили...
Ах! ти кров точиш з мене проклята...
І я вже швидко ляжу під крести, в могилу.,.
Прийми мене земле, рідна моя мати!.,.

ЛЕГЕНДА ПРО ШЕВЧЕНКА.

На чужині, в ледах, та снїгах.
До стовпа прикутий,
З дужими кайданами на руках,
Людьми забутий
Мученник народнїй конає!

Мученник закутий в кайдани. —
Нарід в неволї
Гноблять, розпинають тирани.
Герой, син Волї
Забутий в чужинї конає!

* * *

Як стовп той згнїє в чужинї,
То з мученника спадуть кайдани —
І гряне велична пісня по Вкраїнї;
А нарід могучий, свобідний повстане.

НА ВІКОВІЧНЮ ПАМЯТЬ ШЕВЧЕНКОВИ.

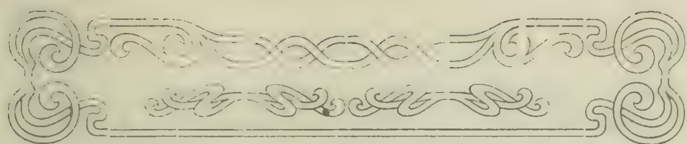
Нарід: Ратуй нас Месіє!
Наш човен тоне, потає
Ратуй Всесильний!
Бо в нас віри, надії немає.

Море безкрає реве, скаженіє;
Керми поломані пірвані вітрила
Ратуй нас Всесильний, Месіє!
Бо в нас немає нї віри, надії, нї сили.

І спінені хвилї, гурагани
Заллють корабель наш, швидко.
Анї перед нами, анї за нами
Обіцяних берегів не видко.

Кобзарь: Маловіри! прокляті на віки!
То в вас вже надії немає,
Доплисти, до берегів до краю
Де вічний рай, де Україна сияє.

Я той що успокоюю морську воду й лїчу
Рани серця й відвічні болї.
І ви допливете щасливо до берегів
До добра, до щастя, на волю.

МИХАЙЛО ОДИНОКИЙ

НА СПОМИН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

Тарасе Батьку наш коханий,
Як би тепер до нас прибув,
Та глянув як шанують Неньку,
То, певен, знов-би ти заснув...
Поглянь хоч відти. подиви ся,
Що роблять вбогій сироті,
Як співмешкання готують,
Й по тюрмах скільки в самоті,
Сидить відважного народу,
Борців за волю, вираз, річ,
За те що ждать кінця сваволї,
Вони згубили зовсїм міч...
А тим поглянь що вільно ходять,
Нагайка спини пестить як,
І як навколюшки зігнувшись,
Стоїть на снїгові кріпак,
Стоїть годин він зо три добрих,
Тодї по пищї кулаком,
Печать йому кладе гамовник,
Щоб знав як треба жить з попом.
Та як кохати марнопольку,
Своїм замком не замикать,
І станового у кутузку,
Щоб більше не сьмів кріпак сажать...

А он дивись як влучно куля,
Убогим землю здобува,
Й того що двір мете у пана,
Вона „шальна“ не забува.
Як скрізь по селах ревизують,
Хозяйські скрині козаки.
Який то глуз терплять дівчата,
І як жахають ся жінки.
А може батьку незабутній,
Ти й сам про сю шанобу чув?
Та повернув ся в домовині,
Заплакав гірко і заснув.

Ти овівав мене в ті тихі хвилї
Не видимим а батьківським крилом —
Як лили-сь на папер бурливі филї,
Що ними плив з душі отсей псалом.

Я духа Муз не призивав — а Твого!
Тобі в ногах я пісню сю сьпівав,
Я ти в ногах прародича старого
Хлопятем про минуле пісні ткав.

Прийми-ж сю пісь-хлопяти в царстві штуки
І скромний труд мій поблагослови!
Хоч немічні його творили руки
Та серце сотворило із любови!

ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ

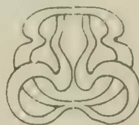
На Тарасовій могилі.

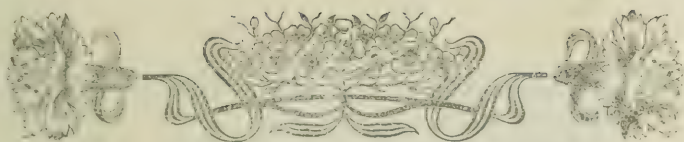
Хиляй чоло, дитя! Оттут на віки
Серед степів, край Дніпра на могилї
Спочив Мистець, на сон замкнув повіки,
Але не вмер — спочив лиш по знесиллї..

Зробив усе, що був зробити в силї:
Минувшину закляв у піснї ріки
І осьвітив коханнєм пітьми хвилї,
Надією півсоннї вмив повіки...

Хиляй чоло! Колись як степ просторий
Розлє ся піснь святого щастя-волї,
А нащ народ з безсиля здвигнесь хорий.

І заживе знова у щастю — долї,
Бо Батько йому шлях вказав надії —
Хиляй чоло! з могили вітер віє...

ІВАН ОРЕЛ

СЬВЯТО СОНЦЯ.

(В честь 50 роковин смерти Т. Шевченка

(Уривок)

З могил що думи снили вікові
Зайняв ся огник забутої Волї
Хрести раменами — пророки сьвятії
Кличуть із за сьвіта згубленої Долї

Свитає. Природа вбіраєсь в сьвяточні шати.
Цьвіти учепили вже перли-жемчуги
Степ та вітер сердечні подруги
Радісні пісні беруть ся сьпівати.

З за Дніпра старого, з задумчивих гір
Сходить Сонце.
Збудило український мір.
Збудило Сьвятеє. Повставали завзяті герої
Повставали вілнії Сини України Вільної.

Заслухались сердечні в Пісню- Сьвітла його
Що душі їх рве в надземські країни
Забули знущання, забули руїни
З бодрістю прямують до сьвіта нового.

Прикрашають хату, ставлять божі храми
Вівтарі в честь Сьвітла та Волї будують
Жреці побожно всї Сьвята сьвяткують
Палять кадила благословенними руками.

Народ вперед йде до соняшних мет
Заслуханий в пісню! До жертви готовий
Хотяй чорні духи на щадять клевет
Життя Він жертвує, Він цїли сьвідоми.

В українській хаті велике Сьвято
Весняне небо лазуром сяє,
Вкраїнська сїма бундючно, завзято
Могучий пеан кобзарю сьпіває.

Вірою пяна, певна побіди
Прямує сьміло до золотих шпиль
Пропасти чорні, хмари огиди
Її не злякають нї на кільки хвиль

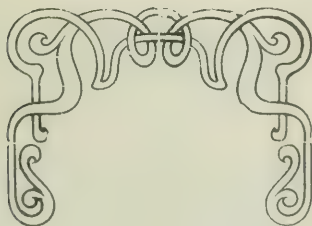
Твій віщий Дух кобзарю її провадить
Вливає в душу осолоди чари
На крилах взнестись високо — Він радить
Високо аж ген під срібнії хмари!

Огонь Любови Він в серця вливає,
Лучі надії на гарнійшу долю
Він їхнїм душам Пісня-любви співає,
Чарує Вірою на сьвяту Волю.

ОСИП ОСТАНЕНКО

ТАРАСОВИ ШЕВЧЕНКОВИ.

І закрилась домовина
Твоя вже на віки,
Потекли гіркії сльози
Гіркі сльози — ріки.
Замовк віщий голос —
Твого серця рани;
Все замовкло; замовкли
Також прелюті тирани,
Поклонилась твоїм словам,
Правді поклонились;
Живим наметом зеленим
Гнилі душі вкрились.
Витай же нам наш Кобзарю
Поки життя буде;
Доти тебе рідня мати,
Любить не забуде!

ЛЕВ ЛОТОЦКІЙ

ШЕВЧЕНКО.

Хто був Шевченко? Нї князь, нї цар!
Чому-ж про нього, мов зоря з хмар.
Память сияє, зїлєм цвите
Скрізь по Вкраїнї, хоч снїг паде?

Ой більший був він як усї царі,
Добув він піснї із дна душі
Й сьпівав їх в голос такий дзвінкий,
Що пробудив ся нарід цїлий.

Ой більший був він як усї царі,
Бо за ті піснї, лїта свої
Віддав він радо й пішов в тюрму
Терпіти муки за всю Сїмю,

МИХАЙЛО КЕЙСА

ШЕВЧЕНКО.

Над Днїпром посеред степу висока могила,
Згадай, брате, згадай, милий, кого схоронила,
Погадайте, подумайте, хто в нїй спочиває
Чиє тїло, чиї кости вона покриває.

Схоронила вона того, що любив Вкраїну,
І за неї, за Вкраїну пішов в домовину!
Сумне житя за животя, сумна домовина
Твого, мати, найбільшого сина.

Брати мої рідненькі, козацкії дїти,
Покажімо, як умієм ми матір любити.
Полетїте, Його дїти, гей на Україну,
Покропіте слезоньками могилу єдину.
Того, батька, що зі сну нас пробудив страшного
До просьвіти, до науки, до житя нового.

НАРОД ПРО ШЕВЧЕНКА.

Народна салдатська пісня.

Уродив ся Шевченко́,
Уродив ся вдав ся,
Тільки його дурний розум
Що в салдати дав ся.

Ой повезли Шевченка
Та й битими доріжками, —
За ним, за ним стороженьки
З голими шаблями.

А де на ніч приставали,
Там віконця забивали,
А до мене молодого,
Отця неньки не пускали.

Ой повезли Шевченка
Рано до прийому,
Та й крикнули на Шевченка:
Голїте лоб йому!

На стільчику посадили,
Чорні кудри обголили,
Чорні кудри обголили
Та й до полку придїлили...

— Ой лягай же, Шевченку,
Лягай просипляй ся,
А завтра день ранесенько
Та й на муштр збирай ся.

Положив ся Шевченко,
Положив ся, проспав ся,
А по-утру вже раненько
Та й на муштр зібрав ся.

Т. ШЕВЧЕНКОВИ.

(Пісня)

Зайшов місяць ясний за хмари ;
Заплакали зорі дрібні. —
Отамане рідний Вкраїни
Не стало Тебе на землї.

Отамане рідний наш батьку
Ти віку свого не дожив.
В борбі за народнеє дїло
В могилу себе положив.

Лежиш, спочиваєш, не чуєш
Що робить ся тепер на землї.
Як дїти Твої пропадають
Замучені у важкім ярмі.

— — — — — — —

— — — — — — —

БІБЛЇОГРАФІА.

Афанаєієв А. (псевд. Чужбинський) Шевченкові (Гарно твоя кобза грає...) Молодик (Бецького) Харків 1843 р.

На могилї Т. Ш. Полное собраніе сочиненій* Т. IX. П-г. 1890.
Основа кн. III. стор. 10. П-г 1861 р.

Забіла В.* Посланіє Т. Ш. Зоря (Львів) 1893 ст. 103. — Л. Н. Вістник Л. 1906 кн. I. ст. 52. — Сьпіви крізь сльози (вид. I. Франка) Львів 1906 ст. 34. — Твори Київ 1906.

Желїґовскі Едвард (Антін Сова)** Do brata Tarasa Szewczenki (диви): Poezye A. Sowy Petersburg r. 1858. Пересьпів Школиченка див. Правда Нр. II. Львів 1894 ст. 113.

Кулїш П. До Шевченка Хуторна поезия. Львів 1882.
Ода до Тарасової гори: ibidem стор. 75.
Брату Тарасові: Досьвітки (думи та поеми) Харків 1899.
З того сьвіту: Дзвін (поезії) Genève 1893.
До Тараса за річку Ахерон ibidem
До Тараса на небеса ibid.

---

*)Талановитий поет перед - Шевченківської доби який з Шевченком жив в дуже щирих та дружнїх відносинах. Посланіє вводить нас в ту атмосферу в який жив Шевченко в рр. 1844-5.

У ВП. О. Кулїшевої переховало ся докінчене „Посланія“ по словах: „Мене-ж за серце зачепив“ йдуть отсї:

Іще скажу слівце Тарасу:
Біда жить в сьвітї без запасу,
Грошима люди що зовуть!
Я-б ще у Петенбурсї
І побув-би у вашій бурсї
Що академієй зовуть,
Побачив би тебе Тарасу
Того що написав ік Тассу,
Того що славний медалєр;
Там Григорович є доброга,
Да ще найшов ся-б чоловяга
І серце-б трохи пожило.

Там Глинка той, що добре грає,
Що пісень всяких він співає,
Як-би весною всї птахи, —
Дак' що-ж робить, не маю долї,
Живу у сьвітї, як в неволї,
Як пташка в клїтцї, так і я.
Співають і пташки в неволї,
Да все так як-би на волї,
Що аж зьвірі танцюють їм!
Прощай не хочу біьш писати,
Паперу більш щоб не псувати,
Нехай судовики псують!

**)Сова польський поет — та тюремний товариш Шевченка на засланю.)

Максимович М. Т. Шевченкові: Основа кн. VI. П-г 1871 ст. 16.
На похорон Шевченка ibid. кн. III. стр. 38.

Федькович Ю. Усї поезиї вийнаті із книги: Писання Федьковича Т. I. (поезії) Львів 1902.

Василенко А. Шевченкові. Основа кн. VI. П-г. 1861 р.

Глїбів Л. Над Днїпром: Зоря Н-р. V. Львів 1893 р. Твори Київ. 1909.

Кониський. Шевченкові Основа, за червень стор. 16-17 П-г. 1861. Слова Кониського сьпівав під бандуру на Українї кобзарь Т. Пархоменко*) від якого мельодию записав і переклав для мішаного хору С. Т. Тележинський.

Кулик В. На смерть Т. Шевченка. Основа кн. VI. П-г 1861 р.
Писання В. Кулика Львів 1893 стор. 31.

Мова В. В рок. смерти Шевченка. Зоря Н-р. V. Львів 1895 р.

Старицький М. На спомин Т. Шевченка: Зоря Н-р. VI-VII. [Львів 1889 стор. 89.
По виходї пражського Кобзаря: Поезії Старицького (посмертне виданє) Київ 1908.
На роковини Шевченку ibidem.

Шашкевич В. Вінець на могилу Т. Ш. Правда Н-р. X. Львів 1869.
Зїльник (поезії) Л. 1896 стор. 52.

Франко Іван Д-р.**) В XXV. рок. смерти поета Зоря Н-р. VI. [Львів 1886 р.

---

*)Пархоменко умер в маю 1911 р. — в селї Волосківцї, чернигівської губернії сосницького повіту в великій нуждї

**)Що до сього великана українського письменьства і одного з найкращих синів людства, усякі уваги зайві — він і так звісний кожному

авроцький А. Шевченкові. Основа кн. VI. П-г. 1861 р.

ілиловський Ц. Роковини Тараса. Зоря Н-р. VII. Львів 1894 ст. 151.

рінченко Б. Землякам*) ЛНВістник Т. IV. стор. 253. Л. 1898.

Часляк В. В 35 рок. смерти Т. Ш. Зоря Н-р. V. 1896 ст. 81.

вор П. Наша слава. Зоря Л. 1889 Н-р. VII. ст. 120.

Самійленко В. На смерть Т. Ш. — Вінок Т. Ш. — Українська ...ова — (диви) Самійленко Україні (поезії) 1886—1906 (видання І. Мочульського) Львів 1906. — (Те-ж саме видання вийшло Києві р. 1909.)

Кримський Агафангел. Тарасове сьвято: Пальмове гилля Львів [1901.

Коваленко Олекса. Шевченкова могила Шершень Нр. 8. Київ 28. лютого 1906.
До Шевченка „ „ Нр. 9. Київ 9. березілля.

Левицький Остап Тарасе Правда Львів 1869?

Українка Л. На роковини Ш. На крилах пісень (поезії) Київ 1904.
Легенда Шершень Н-р. 8. 24. лютого Київ 1906. ст. 3.

Павленко С. На вічну память Ш. Зоря Н-р. VI-VII Львів 1889 [ст. 117.

Стешенко І. Рідна легенда. Шершень Н-р. 8. 24. лютого Київ [1906 ст. 2.
Я знав забутий, пишний хрим ibidem.

---

*) Сей вірш, чоловіка що віддав Україні свою одиноку дитину [illegible] и своє ціле життя, повинен бути для земляків, як грізне [illegible]

Чорнушенко В. До Шевченка Правда Н-р. II. Львів 1894 ст. 114.

Коваленко Грицько. До Дніпра (з рисунком могили Шевченка) [Зоря Н-р. V. Львів 1896 ст. 88.

Школиченко М. Тїни (Шевченку) Зоря Н-р. V. Львів 1894 ст. 107.
Шевченкова могила Зоря Н-р. V. Львів 1892.

Вороний М. Сон. Багаття (альманах) Одеса 1905.

Кернеренко Г. Роковини смерти Т. Шевченка. Не- [величкий збірничок творів, Харків 1890 р.

Сич П. На спомин Т. Шевченка Правда Н-р. II. Львів 1894 ст. 112.

Сердешний І. Шевченкови: Правда Н-р. 2. Л. 1899. ст. 112.

Лепкий Б. На Тарасовий могилї: Нар. декляматор. Коломия [1903 ст. 268.
В Тарасові роковини І-ІІІ. З глубин души (Вибір поезій(Львів 1905.

Яричевський С, Устань Прометею Пестрі звуки. (поезії) [Чернівцї р. 1904

Некрасов Н. На спомин Т. Шевченка*). (оригінал надруковано). Зоря Н-р. VI. Львів 1886. ст. 87.
Русскія Вѣдомости: Н-р. 68. р. 1901,
Німецкий переклад Д-ра Івана Франка (диви) „Ruthenische Revue Nr. I. Wien 1903.

Климкович Кс. На вічну память Т. Ш. Вечерницї Н-р. IX Львів 1862.

---

*)Покійний Некрасов дня 26. грудня 1876 р. — за рік до своєї смерти, зовсїм вже слабий, подиктував своїй сестрі Л. А. Будкевич вірш на смерть Т. Шевченка.

Залєский Б. Шевченкова могила (оригінал надрукований) Sioło. Pismo zbiorowe, poświęcone rzeczom ludowym ukraińsko-ruskim. zeszyt I. str. 136; Lwów 1866 r.

Потомок Запорожця. Т. Шевченковн (диви) Основа за червень П-г 1861 р. ст. 8.

Н. Н. (Невідомий) Тарасови Шевченкови Основа кн. VI. 1861 р.

Кибальчич Надія. На Шевченковій могилї Л. Н, Вістник кн. II. Львів 1907. ст. 224.

Коморівна Галина. Т. Шевченко — В 40-ві роковини смерти Шевченка (диви) Починок (поезиї) Одеса р. 1907.

Алчевська Христя. На спомин Т. Шевченка (див) Тарасові поминки (збірка) вид. Просьвіти Львів 1907. ст. 3.

Федорченко І. Вічні згуки -- Шершень Н-р. VIII. Київ 1906 ст. 6.

Цегельский Л. Памяти Шевченка. Нар. декляматор. Коломия 1903 ст. 271.

Філянський Н. Спить ряд могил...*) Лїрика Т. І. Москва 1906.

Велентій. Величня сїм'я. Шершень Н-р. 9, Київ 1906. ст. 2.

Волошка Людмила. Шевченкові (див.) Рідний Край. Українська Муза під ред. Олекси Коваленка. Київ 1909 ст. 1111.

---

*)Хоч отся поезия, нашого найкращого артиста, не відносить ся безпосередно до Шевченка, все таки я не вагався надрукувати її тут згадавши на той час, коли то, скот руйнував Шевченкову могилу.

Впрочім приходить мені на гадку цілий леґіон тих що відробивши своє пішли забуті в могилу.

Купала Я.*) Памяти Шевченка. Наша Нива. Вильно 1908.

Сюлковський Е. Останні хвилї Т. Ш. — Тїнь Ликери Полусмаківни.**) — Легенда про Ш. — На віковічну память Ш. (з рукопису).

Одинокий М. На спомин Т. Ш. Збір. творів Т. І. Народні слюзи (поезії) Полтава, 1906.

Тищенко В. На спомин Т. Ш. (надр.) Перші згуки (поезії) Прилука 1906.

Грицай О. Тїням Тараса. Утеча О. Пархуна. (поема) Краків 1910 ст. 3.

Коковський Ф. На Тарасовій могилї: Дзвінок. Львів 1905. ст. 86.

Орел І. Сьвято сонця[1]) (з рукопису).

Останенко О. [2]) Шевченкови (з рукопису).

Лотоцкій Л. Шевченко Свобода 10 мартс 1911.

Кейса М. Шевченко ibidem

---

*)Сучасний білоруський найбільший поет.

**)Це наречена Шевченкова — Із за її вини Шевченко розвів ся з нею, що було для нього, майже смертельним ударом. Ликера живе й досі в поблизу Шевченкової могили й лїтком украшує могилу квітками.

[1])П. І. Орел надіслав менї поему, з чого я уважав відповідним надрукувати лиш уривок.

[2])Із-за браку місця друкую лиш один вірш д. Остапенка

[3])П. М. Кейса (селянин) голова читальнї „Просьвіта" в Плотничи.

Народня пісня про Шевченка[4]) Кіевская Старина кн. І. ст, 92. Київ 1901. — Зоря Н-р. II. ст. 115. Львів. 1889. Кіев. Стар. р. 1882 ст. 187.
Шевченкови[5]).

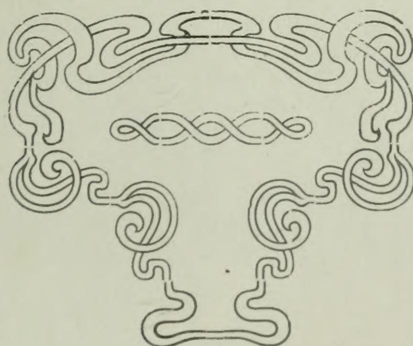
---

[4]) Та рекрутська пісня про Шевченка записана проф. А. Станиславським в Казани 1789 р. від старухи Домахи, із села Товстого, звенигородського повіта, — що лично знала Шевченка, — по легендарному не подібному до дійсности, розказу приписована самому Шевченку. — Та пісня була довша, але як каже Домаха вона її забула.

[5]) Та пісня зложена (мабуть якимсь селянином) на Сибірі куди, автор її був засланий, сьпівається на російській Україні на нуту пісні: На смерть Чернишевського. На жаль не я міг роздобути ніде цілої пісні тому подаю лиш шматок

ЗМІСТ.

Важнійші друкарські похибки*).

На ст.	3	ряд.	5	з низу	зам.	укрїнської	м. б.	української
	6	„	7	з гори	„	несе	„	носе
	8	„	2	„	„	Таросові	„	Тарасові
	11	„	5	з низу	„	ліпому	„	ліпоту
	17	„	5	з гору	„	рикєш	„	рикаєш
	18	„	2	„	„	Varооломеєві	„	Вартоломеєві
	21	„	11	з низу	„	могулу	„	могилу
	29	„	9	з гору	„	вкраїоьский	„	вкраїнський
	29	„	2	з низу	„	трісте	„	трісне
	31	„	8	з гори	„	иророна	„	пророка
	47	„	15	з низу	„	панахиги	„	панахиди
	51	„	11	з гори	„	прапї	„	працї
	61	„	7	з низу	„	голину	„	годину
	70	„	17	„	„	похані	„	погані
	75	„	10	„	„	тагар цого	„	тягар його
	79	„	14	„	„	А ще	„	Аще
	94	„	1	з гори	„	Чорноушенко	„	Чорнушенко
	113	„	10	з низу	„	оскробляв	„	оскорбляв
	137	„	7	„	„	пищі	„	пиці

---

*)Подаю важнійші похибки друкарські, яких в кни вкралось безконешне число, хоч я сам коректи не переводи (крім деяких аркушів) але зауважу що у провінциальни друкарнях не можливо перевести добре коректи, тому що складач (зецери) (Поляки, Євреї) доперва при складаню книги вчать с української мови, без пересади сказавши, що слово то похибка

Із за незалежних причин від видавця книга не могла друкувати ся в столиції. — В. С.